

„Látom, néha mások is megállnak csodálkozva, mit keres egy csodás hangszer a lomok között. Ilyenkor féltékeny serénység vesz erőt rajtam, nehogy elvegyék tőlem.”

Bösendorfer ► 7. oldal

„De vajon tehetünk-e mi magunk is valamit a keserűtlentés, a méregtelenítés gyógyító folyamatának elősegítéséért?”

Rosszkedvünk tele ► 3. oldal

„Ő kérdezte meg, hogy hallotunk-e erről a napról. Szégyenkezve sütöttem le a fejemet, mire ő folytatta: »Magyarország nem maradhat ki belőle.«”

Huszonöt éve erő... ► 4. oldal

„Ne tegyünk csípős megjegyzéseket a házastársunkra, és ne írjunk róla rosszat! Ha az oldalon szerepel is a kérdés, hogy mi jár a fejünkben, nem biztos, hogy ez tényleg mindenkit érdekel.”

Tizenkét jó tanács internetező házaspároknak ► 11. oldal

Melléklet:
Útitárs –
magyar
evangéliumi lap

Ötvened vasárnapjának epistolája (1Kor 13,1–13) a szeretethimnusszal azt az isteni szeretetet állítja elénk, amely az önmagáról elfeledkezésben, az áldozatban lesz teljessé, amint ez itt a földön egyedül Jézus Krisztusban valósult meg.

Artner Ilona kisplasztikája *Háló Gyulának* a szeretethimnusz két verséhez írt gondolatát illusztrálja:

„A szeretet türelmes, jóságos; a szeretet nem irigykedik, a szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik fel. Mindent elfedez, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr.» (1Kor 13,3-7)

Mire vágsz? Akiket a világ szétválaszthat, azokat világi kötelék köti össze. Ha örök kapcsolatra vágsz, igazi szeretetet használj kötélgyanánt!”

Vállalni emberségünket

■ KINCZLER IRÉN

Gyermekkoromban a Trianon után Csehszlovákiához került Kárpátalján állami és iskolai ünnepek alkalmával három himnusz hangzott el: a cseh, a szlovák és a ruszin. Mindhárom nemzeti éneknek szép volt a szövege és a dallama (a ruszin himnusz Isten segítségét kérte a végén a megmaradáshoz). Én a többiekkel együtt vigyázás-állásban hallgattam végig mindhármat. A magyar himnusz legálisan nem hangozhatott el, csak titokban.

Testvéremmel együtt cirill betűkkel tanultunk meg írni-olvasni. Előbb hallottunk *Tarasz Sevcsenkőről*, mint *Petőfiről*, előbb *Laborc* fejedelemről, mint *Árpádról*, előbb ismertük meg a ruszin énekeket, mint a magyar népdalokat, előbb a ruszin, mint a magyar népmeséket, előbb a kolomejkát, mint a csárdást, előbb a balaljkát, mint a magyar tárogatót.

Mégis a csendes csatornák, az otthon légköre, a magyar istentisztelet, a Magyarországról érkezett posta, újságok teljes belső eligazítást adtak. Tudtuk, hogy a sokszínű kulturális és vallási környezetben hová tartozunk. Pontosan itt tanultuk meg tisztelni a mások értékeit és megismerni, szeretni és megőrizni a magunkét. „Nem sokaság, hanem lélek...” Meg lehetett maradni...

A bogáncsnál, szűrő, tépő, sebző tövisnél sokkal veszedelmesebb a *hínár*. A hínár nem szúr, nem sebez, nem okoz fájdalmat, sőt lágyan simogat, nyálkás, sima leveleivel körülölel, közben lassan-lassan befon, egyre szorosabban magához von, és többé nem ereszt el. Lehúzza a mélységbe, és ott halálosan elringat, megbénít, megfojt.

Mindenki tudja, érzi, hogy az ember madáchi tragédiája a történelem során nem zárult le, hanem új színekkel folytatódott, amelyeket ő el sem

tudott volna képzelni. Mert az eszkimók még rendben élték a maguk életét a hagyományaik szerint, eszkimóknak neveztek magukat, szerették a tájukat, és védték a fókáikat. – A fagnál és jégnél féltelmesebb azonban az a táj, amely időnként kirajzolódni látszik: szellemileg, lelkileg kiüresedett, sivár, holdbéli, ahol nemcsak a tanyák, kicsi falvak tűnnek el állatostól, nemcsak a fákat, erdőket tüntetik el, hogy helyet adjanak a toronyerdőknek, de hozzányúlunk a szellemi, lelki gyökerekhez, nekimennek a teremtési rendnek is. Mindent egy ködös, modernizációs, szabad fantomvilág ígérete jegyében. Pénzért, pénzzel, lélek nélkül.

A szeretethez hozzátartozik a hazaszeretet is! Felelősek vagyunk Isten színe előtt nyelvünkért, hagyományainkért, az utánunk jövő generáció testi-lelki épiséért.

A tét nagy, valóban nagy: a megmaradásról van szó!

Most valóban lelki megújulásra, Istentől kapott, Jézus Krisztusban kirajzolódott igaz emberségünk felfedezésére, vállalására van szükségünk. Hítre, reményre, szeretetre, e három energiára. Pál apostol a *Korinthusiakhoz írt levelében* a szeretet himnuszával nem egy tengerparti merengésben született lírai költeményt akart írni. Az akkori, széteső, vallásilag, erkölcsileg, társadalmilag bomló világban nemcsak Krisztust megismert rabbiaként, de ismeretekkel rendelkező gondolkodóként is féltve, aggódva kiáltotta: minden vallási, filozófiai, drasztikus és gnosztikus erőlködés, emberi próbálkozás töredezett, „rész szerint való”, önmagába hull vissza. A teljesség Istené, a megtartó, építő, reménységet adó erőt a szeretet. Jézus Krisztus szeretete. E nélkül ma is csak egy torz, féltelmes világ vár ránk.

Isten irgalmazzon nekünk!

Csak egy hétvégén nem szolgáltak...

Második egyházfi-konferencia Révfülöpön

► Valószínűleg kevés konferencián hangzik el a köszöntőbeszédben a résztvevők felé a komoly felszólítás: „Ha holnap reggelre leesik a hó, senki se kezdjen el lapátolni a ház körül!” Itt azonban helyénvaló volt a figyelmeztetés, hiszen ez alkalommal olyanok gyülekeztek össze az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban, akiknek otthon ez is a feladataik közé tartozik. Bár hóban tényleg nem volt hiány február 5. és 7. között Révfülöpön, a hólapátolás elmaradt, de akadt helyette bőséges programkínálat az egyházfi és gondnokok második országos találkozásán.

met viselte a gondolatmenet, mely nemcsak a sokak számára egyértelmű „istentisztelet” fogalmát járta körbe, keresve a rá illő legjobb meghatározást, hanem hozzárendelte az egyházfi szolgálatának jellemzőit is. Az istentisztelet a legnagyobb találkozás – fogalmazott az előadó. – Találkozás a Teremtővel, akinek mindent köszönhetünk; a Gondviselővel, akinek segítségével még válság idején is talpon vagyunk; a Megváltóval, aki életünket rendbe hozza; a Megtartó-

gyülekezeteivel és a bennük végzett szolgálatokkal ismerkedhettek meg, illetve délelőtt két előadás is meghallgathattak. *Fehér Károly* nyugalmazott lelkész *Szépség és harmónia az igényes Isten szolgálatában*, illetve Szabó Vilmos *Féltő szeretettel gondozom a templomom* című referátuma hangzott el. A délutáni program témája a gyülekezet és az egyház istentisztelete volt, valamint szó esett arról, mit jelent az egyházfi és a lelkész munkatársi kapcsolata a szolgál-

„Az egyház istentiszteletének szürke eminenciái az egyházfiak, harangozók és sekrestyések. Munkájuk sokszor »láthatatlan«, hiszen a háttérben zajlik. Nélkülük azonban elképzelhetetlen a rendszeres szolgálat” – volt olvasható a hétvégére szóló meghívón. S ennek igazolását valószínűleg azokban a gyülekezetekben tudnák leginkább megadni, ahonnan a konferencia résztvevői érkeztek, akiknek a hűséges szolgálatát február első hétvégéjén helyettesíteni kellett.

A péntek esti nyitóárhítat után, melyet Szabó Vilmos zalaegerszegi lelkész, a konferencia ötletadója tartott, a résztvevők dr. Hafenscher Károlynak, a konferencia házigazdájának – egyben a helyszíni szolgáltató Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ igazgatójának – előadását hallgathatták meg.

Tartalomhoz a forma – az istentisztelet látható és láthatatlan hátere cí-

val, aki életünket biztonságban tartja; és az életünk célba juttatójával, hiszen mi nem a semmibe, hanem az örök istentiszteletbe készülünk. S ehhez a különleges találkozáshoz, az istentisztelethez kell az egyházfiaknak a háttérrel biztosítaniuk, ezt pedig csak alázattal, az Úrnak szolgálva és az emberek örömét segítve, összefüggésekben gondolkodva, megoldást keresve, csapatmunkában, imádságos és áldozatos szeretettel lehet és kell végezni – adott összefoglalást Hafenscher Károly.

Szombaton a résztvevők egymás

latban. A mintegy harmincöt résztvevőnek a konferencián többször is lehetősége nyílt – fórum-, illetve kötetlen beszélgetések keretében – megosztani egymással tapasztalataikat, örömeiket és kérdéseiket.

A vasárnapi záró, úrvacsorai istentiszteleten Hafenscher Károly hirdette Isten ígését hatvanad vasárnapjának textusa alapján.

■ BODA ZSUZSA

A konferenciáról bővebb összeállítás lapunk 13. oldalán

Elhunyt dr. Frenkl Róbert

Szomorú szívvel, de a Feltámadottba vetett hittel tudatjuk, hogy dr. Frenkl Róbert professzor, a Magyarországi Evangélikus Egyház korábbi országos felügyelője életének 76. évében elhunyt.

Temetése február 23-án, kedden 14.15-kor lesz a Farkasréti temetőben.

A Magyarországi Evangélikus Egyház országos elnöksége

Dr. Frenkl Róbert professor emeritus 1952-ben érettségizett az akkor Budapesti Evangélikus Gimnázium nevet viselő fásori intézményben. 1958-ban szerzett diplomát a Budapesti Orvostudományi Egyetemen. A hazai orvos- és sporttudomány több fontos tisztségét betöltő, ismert személyisége volt. 2004-től az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem Egyesület elnöke.

Hetilapunk, a *Diakónia* és a *Credo* szerkesztőbizottságában is tevékenykedett. 1991 és 1997 között a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) országos zsinatának világi alelnöke. 1987 októberében választották meg a MEE Déli Egyházkerületének felügyelőjévé, 1989-ben pedig országos felügyelővé. Ezt a tisztségét 2006-ig töltötte be.

Dr. Frenkl Róbertet – több más szervezettel együtt – a Magyarországi Evangélikus Egyház saját halottjának tekintti.

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Erős kősziklánk és várunk, mindenható Istenünk! Hozzád futunk, hozzád kiáltunk minden gondunkkal és örömmel. Hallgass meg könyörgésünket.

[Lektor:] Istenünk, kérünk, te adj nekünk felülről való bölcsességet. Köszönjük, hogy igédde és Szentlelkeddel ma is munkálkodsz közöttünk. Űzd ki belőlünk az irigységet és a viszálykodást. Tedd szívünket tisztává, békeszeretővé, méltányossá és engedelmennyé. Formáld életünket irgalmossal és jó gyümölcsökkel teljessé. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Istenünk, kérünk, tartsd meg egyházadat. Használj fel követédként minden lelkeszt és gyülekezeti tagot. Add, hogy az igazság gyümölcsei teremjenek az evangélium hirdetése nyomán. Éleszd, erősítsd gyülekezetünket. Add, hogy közösségünkön kirajzolódjanak mentő szereteted vonásai. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Istenünk, kérünk, óvd meg hazánkat, nemzetünket. Adj bölcsességet azoknak, akik a kormányzás felelősségét viselik, azoknak, akik törvényhozói szerepre készülnek, és mindannyiunknak, hogy választóként megfontolt döntést hozhassunk. Könyörgünk városunkért/községünkért. Teremts békeséget közöttünk, juttass érvényre minden jó szándékot és akaratot. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Istenünk, kérünk, erősítsd és vigasztald a betegeket és a szenvedőket. Nehéz órákban is éreztess velük bátorító jelenlétedet, szólítsd meg őket életet adó szavaddal. Kérünk, tedd meg a gyógyítás csodáját közöttünk is, mint egykor a jerikói vak koldussal. Bátorítsd a halál partján állókat, enyhítsd kínjukat, és fogadd be őket országodba. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Istenünk, kérünk, oltalmazd az egész világot. Adj békeséget és igazságot a népek között. Óvj meg mindannyiunkat a háborúktól és a természeti csapásoktól. Adj irgalmas felebarátokat a katasztrófák elszennvedőinek. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Istenünk, kérünk, óvd meg és erősítsd a családokat. Újítsd meg a házastársak szeretetét és elköteleződését, adj békés, befogadó ottont minden gyermeknek és fiatalnak. Add, hogy minél bátrabban és leleményesebben fejezhessük ki szeretetünket. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Hallgass meg minket, mindenható Atyánk! Aki elindítottad értünk egyszülött Fiadat Jeruzsálem felé, a szenvedés, a halál és a feltámadás helye felé, vezess bennünket böljt utunkon. Csitítsd bennünk az életélvezet hangzavarát, és add, hogy a te igédre és Megváltónk keresztjére figyeljünk. Hallgass meg minket a mi Urunkért, Jézus Krisztusért.

[Gyülekezet:] *Ámen.*

ÖTVENED VASÁRNAPJA – JAK 3,13–18

„Bölcsesség! Figyeljünk!”

Az ortodox kereszténység liturgiájából, az evangélium felolvasását megelőző felhívásból kölcsönöztük ezt a tartalomra is utaló címet. Nem lopuk, hanem élünk azzal a lehetőséggel, hogy ami mondanivalójában közös, azt nem csupán számon tartani szabad, de azzal élni is lehet.

Ismétlem: az evangélium felolvasása előtt hangzik ez a felhívás. Ezen a vasárnapon azonban nem az evangélium valamelyik szakasza, hanem egy levélrészlet a prédikáció alapigéje. Abból a levélből, amelynek evangéliumi, Krisztus-hordozó jellegét sokszor és sokan vitatták. Olyan formális indoklással, hogy hiszen Jézusnak még a neve sem fordul elő benne.

Pedig evangéliumot hirdet, rejtjeles formában. Hiszen a bölcsesség áll az első helyen, az okosság a másodikon. A bölcsesség Jézus Krisztus rejtjele. Ő maga a „felülről való” bölcsesség. Hány útikönyv fordította *Szent Zsófiának* a mecsetté, majd múzeummá degradált *Hagia Szophia* – magyarul *Szent Bölcsesség* – templom nevét, amelyben lassan, ha mozaiktöredékekben is, de napvilágra kerülnek a Krisztus-templomra utaló jegyek. Így értették ezt eleink is, amikor nagybőjt, még inkább nagyhét idején így kezdték a szenvedés stációit megénekelni: „Atyának bölcsessége / Bizony Istensége / Krisztus ember fogaték / Vecsernyének idején.” (Régi magyar istenes ének)

Tehát amikor a Jakab-levél bölcséket keres, akkor Krisztus-követőket

keres, akikben a Krisztus felől való ismeret életformává érlelődik. Akikben ugyanaz az indulat van (Pál apostolra utalva), mint ami Krisztusban volt. Nem egyéni erénykutatót végez, hanem Krisztus-indulatú gyülekezetet szeretne látni a gyülekezetben. Hiszen a kereszténységre az jellemző, hogy Krisztushoz tartozásuk gyülekezeti kötődésben valósul meg. A sokszor emlegetett „közvetlen kapcsolat” Krisztussal nemhogy kizárná, hanem egyenesen feltételezi, hogy valakitől kaptam és valakivel megosztom mindazt, ami hitem, kereszténységem kincse.

Személyes Krisztus-hitünk megszületéséért már valaki hitt, imádkozott értünk, ahogyan – reménység szerint – mi is azt tartjuk normális magatartásnak, hogy a velünk együtt élőkért és az utánunk jövő ismeretlenekért is hiszünk és imádkozunk. Az, aki annyira beleszerelmesedett a maga hitébe, hogy irigyen vagy régi és mai viszálykodásokba belekeményedve nem akar tudni az előttünk élt keresztényekről és az utánunk jövő vonatkozó jó reménységről, az lehet rideg tényekre hivatkozva „okos”, de Krisztus-indulatú „bölc” semmiképpen sem.

Ámós próféta azon háborog, hogy akikhez szól, mindent tudnak Isten rendjéről, talán még minden ünnep szent rendjét is fejből fűjják, de ebből semmi sem megy át a mindennapok bölcsességébe. Csak az ördögi, a diabolikus marad, a mindent szétverő, összekeverő, ahol az okos tudás és a

bölcs magatartás szétválik az emberben, és mindent összezavar maga körül is. Körülményeink szétesésében mindig közrejátsszik a magunk szétesése, a „felülről való” bölcsesség, a Krisztus-indulat hiánya is!

Az evangéliumi szakasz tele van okos emberekkel. De a kereszt felé vezető utat nem értik, sőt útját akarják állni a kereszt felé tartó Úrnak is. „Mentsen Isten, Uram, nem eshetik ez meg veled!” Krisztus-féltő „okosságuk” mögött talán saját egzisztenciájuk féltése is ott lapul: mi lesz velünk, ha *vele* ez történik? A kereszt túl nagy ahhoz, hogy beleférjen az okos ember fejébe. Ezzel együtt az sem, hogy az a vak miért ordibál, hiszen a másik nyomorúsága annyira idegesíti az egészséget. Meg ez a vak világgá kürtöli Jézus titkát, és ezzel esetleg őket is veszélybe sorolja. Az okosok mindig ezer okát tudják sorolni, miért életidegen a „felülről való”, áldozatos bölcsesség.

Meglepő, hogy a „felülről való bölcsesség” részletezése mennyire hasonlít a páli szeretethimnusz elemeihez. Pál is Krisztus „természetét” rejtjelezi, és nem a keresztény ember természetrajzát írja le, ahogyan Jakab is Krisztus indulatát rejt a „bölcességbe”. Az okos Péter akkor lesz bölc Péterre, amikor bevallja a Feltámadott előtt, hogy nem az okosnak volt igaza, hanem a bolondnak tartott Bölcsességnek, aki nem birtokolni akar, hanem ajándékozni, magát áldozatul adni, hogy a szétvert kosokat népévé gyűjtse.

A VASÁRNAP IGÉJE

Hányszor dőlünk be az ördögi okosságnak, hogy Krisztus bölcsessége a gyávák, gyengék nem sokra vívó erénye. Közben feledtük Jézus szavát: „Tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd és alázatos vagyok.” Jézusban ez a bölcsesség nem válik szoborrá. Mozdul, indul, és végigjárja az utat a keresztig. Az Atya pedig áment mond erre a bölcsességre húsvétkor.

Jézus Krisztus nem veri szét „útonállóit”, hanem arra biztat és készlet, hogy az apostolokat, népét követve álljunk be mögéje, és kövessük az okosok által megvetett bölcsességet.

„Bölcsesség! Figyeljünk!” Nem is annyira idegen ez a testvéreinktől kölcsönzött felhívás, amikor azt halljuk, hogy Jézus elindul, és mint az Atya Bölcsessége Jeruzsálem felé tart a valóságos ember alázatával, és végigjárja az utat, hogy a mindent jobban tudó okosokat „felülről való” bölcsességre váltsa meg.

■ FEHÉR KÁROLY

Imádkozunk! Ha csak tanítottál volna bennünket, Urunk, akkor sem tudnánk ezt eléggé megköszönni neked. De te útjelző helyett a kereszt útját megjáróvá, fájdalmak emberévé lettél, és eggyé váltál Atyád akaratával. Nevelj bennünket indulatod és áldozatod bölcsességére. Köszönjük, hogy utunk végén, országod ajtajában te magad leszel a tanúja, hogy nem tévútra csalogattál bennünket. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Szent Jakab levelét, noha a régiek elvetették, magam sokra becsülöm és igen nagyra tartom, mivel nem emberi tanítást ad, hanem állhatatosan Isten törvényéről beszél. Ám nem gondolhatom apostoli írásnak a következőkért: Először, mert Pál és minden más bibliai írás ellenében a cselekedeteknek tulajdonítja a megigazolást, mondván, hogy Ábrahám is cselekedetei által igazult meg, mikor fiát feláldozta. Szent Pál azonban azt tanítja (Róm 4,2–3), hogy Ábrahám a cselekedetek nélkül, egyedül a hit által igazult meg, mielőtt fiát feláldozta volna, ezt pedig be is bizonyítja (1Móz 15,6). S ha segítenénk is ezen, s a cselekedetek által való megigazulás tanítása mellé magyarázatot fűznénk, nem állhatunk ki mellette, mert Mózes egyik mondását (1Móz 15), mely egyedül Ábrahám hitéről szól, nem pedig az ő cselekedeteiről (amint Szent Pál, Róm 4. mondja), a cselekedetekre magyarázza. Ez a tévedés pedig bizonyítja, hogy Jakab nem az apostolok közül való.”

► Luther Márton:
Előszó Szent Jakab és Júdás leveleihez
(Szita Szilvia fordítása)

SÍK SÁNDOR

Isten érkezése

S egyszer, mint a tiszta hold a vizen,
Mélyeimnek mormoló vizéből
Fölmerült az Élő Isten arca.

Hírnököt nem járatott előre,
Fullajtár sem harsonázta jöttét:
Nem mehettem hódolón elébe.

Még csak nem is kopogott az ajtón,
Meg sem rezgett léptein a padlón,
Meg sem lobbant mécssem lángja tőle.

Halkan, halkan, mint beteg fiúnak
Ágya mellé simul édesanyja,
Úgy az Isten: csak hogy egyszer itt volt.

Ráismertem: ez a dajka két szem
Kísérgette kisgyerek koromban
Pilleűző tarka futkosásom.

Ráismertem: lobbanó szemétől
Gyulladoztak hajnal-ízfűságom
Fellegjáró büszke víziói.

Ő nézett rám kisfiú-szemekből,
Szívüknek ha kátét nyitogattam,
És ha mondtam pillangó meséket.

Mintha mindig itt lett volna nálam,
Mintha most már itt maradna mindig!
Mintha most már itt maradna mindig!

Tirpák elődeikre emlékeztek a nyíregyházi evangélikusok

► Hálaadó istentisztelet keretében emlékeztek a gyülekezetet több mint kétszázötven éve alapító őseikre február 7-én, hatvanad vasárnapján a nyíregyházi evangélikusok. Bár az első telepített családok nélkül ma nem lenne Nyíregyháza a Magyarországi Evangélikus Egyház egyik legnagyobb gyülekezete, a köszönet Isten felé mindazokért a generációkért is elhangzott, amelyek az elmúlt évszázadokban ápták hagyományait, és mindvégig hitközösségben maradtak.

Ma már alig-alig beszélnek páran őseik nyelvét, a múlt iránti tisztelet mégis arra ösztönözte a helyieket, hogy szlovákul is elhangozzék a liturgia egy-egy eleme: a lektió, az imádság, az „Erős vár a mi Istenünk...” kezdetű énekünk néhány verse és az útra bocsátó áldás. A szolgálatban *Gulácsiné Fabulya Hilda*, az evangélikus Országos Szlovák Lelkesi Szol-

ben énekek, versek és a tirpákok életét felidéző szemelvények hangoztak el. Az intézményben a szlovák nyelv oktatása *Mira Stračinová* nyelvi lektor segítségével fakultatív kereteken belül, a hagyomány őrzésének jegyében, kis csoportokban zajlik.

A körzet felügyelője, *Endreffy Ildikó* – akinek édesapja, *Endreffy Zol-*

Biztatta a jelenlévőket a hagyomány lelkes és szeretetben megvalósuló őrzésére és ápolására.

Fabiny Tamás püspök igei szolgálatában – Zsid 4,12–13 alapján – a beszélő Isten élő és ható igéjéről mint kétélű kardról beszélt. Az ige történet és cselekvés, mely Jézus Krisztusban jelent meg közöttünk – ahol pe-

tán a gyülekezet hajdani lelkésze volt – utalt arra, hogy az alkalom nem csupán egyszeri istentisztelet, hanem egy több mint ötven éve

dig ő megjelenik, ott igazi vigasztalódást kap a benne bízó. Az ige és a nyelv szorosan összefonódik, a többnyelvűség pedig csak gazdagodást és még mélyebb ismeretet jelenthet annak, aki a Szentírást ily módon tanulmányozza. Így válhat elődeink nyelvének tanulása nemcsak egy szép gesztussá, hanem saját generációnk és közösségeink megajándékozásává is.

A hagyomány őrzésének apró jeleként a szeretetvendégséget előkészítő asszonyok igazi tirpák csemegének számító *lapcsánkat* sütöttek – szám szerint több mint háromszázat. Reménység szerint a legközelebbi kétnyelvű istentiszteleten is hasonlóan sokan gyűlnek össze, és többen éneklük majd szlovákul, kezükben a padlásról vagy egy hátsó polcra előkerült *Tranoscius-énekeskönyvvel*: Hrad pepevnje Pán Boh náš! – Erős vár a mi Istenünk!

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

gátal lelkésze segített *Kovács László Attilának*, a körzet lelkésze.

A Nyíregyházi Evangélikus Általános Iskola és Óvoda diákjai szlovák nyelvű műsorral készültek, mely-

megszakadt hagyomány felelevenítése. *Benczúr László* kerületi felügyelő köszöntőjében elmondta, hogy az ő ősei is szarvasiak, és családjának egy része onnan jött Nyíregyházára.

Szentföldi zarándoklat – pincében

Olvassuk a jól ismert sorokat: Jézus felment a hegyre, elvonult a tenger mellé, átkelt a hajón a túlsó partra,

testben a Fehér Páva zarándokszálló éttermének pincehelyiségében ülve, de lélekben (talán) a Genezáreti-tó

bevonult a városba, tanítani kezdett a zsinagógában... ott hívta el tanítványait, ott mondta el példabeszédeit, ott kísértette meg az ördög, ott nehezedett rá bűneink terhe, ott ment fel a mennybe... Ott – de hol is „pontosan”?

Az Ökumenikus Tanulmányi Központ – *Jézus nyomában* – húsz éve szervez szentföldi (izraeli) zarándoklatokat, és keresi fel az (Ó- és Újszövetségben megörökített események legfontosabb színtereit. A tavaly októberi út egyik résztvevője *T. Pintér Károly*, az *Evangelikus Élet* főszerkesztője volt. A szerkesztőség legutóbbi, február 4-ei EVÉlet-estjén ő mutatta meg sok-sok fotó felvillantásával, milyenek is a fentebb említett helyek – illetve a bibliai események feltételezett színhelyei – ma. A résztvevők

partján, az Olajfák hegyén vagy épp a Szent Sír-bazilikában „járva” hallgatták őt és a rögtönzött idegenvezetéseit.

Kilátás a szentföldi evangélikus egyház (ELCJHL) jeruzsálemi központjának teraszáról

re megkért *Gimesi Zsuzsa* református lelkészt, a zarándokút egyik szervezőjét, aki eredetileg maga is csak hallgatóként jött el az alkalomra.

(*T. Pintér Károly Zarándokcipőben a Szentföldön* című összeállítása az *Evangelikus Élet* január 10-ei számának 8–9. oldalán olvasható.)

■ – VITÁLIS –

Rosszkedvünk tele

Eredetileg a „keserűtlenítés” címet szántam írásomnak, de a számítógép helyesírás-ellenőrző programja pirossal aláhúzva figyelmeztet: ezzel a szóval valami baj van, a program nem ismeri, használatát nem támogatja. Ezért választottam *John Steinbeck* amerikai író szerintem aktuális regénycímét: *Rosszkedvünk tele...*

De azért nem szeretnék lemondani a *méregtelenítés* mintájára kreált kifejezés, a *keserűtlenítés* használatáról sem. Meglehet, a számítógép nem ismeri ezt a szót, de mi gyakran szenvedünk magunk és mások elkeserítő, mérgező keserűségétől. Úgy tapasztalom, igencsak szükségünk van a keserűség burjánzó gyökereinek visszavágására egyházunkban éppúgy, mint a világban. Az apostol is figyelmeztet arra, hogy „a keserűségnek a gyökere felnövekedve kárt ne okozzon, és sokakat meg ne fertőzzön” (Zsid 12,15).

Nemcsak a különböző vírusok ellen kell védekeznünk, hanem a keserűség ön- és közveszélyes fertőző mérgeivel szemben is. Elég rosszkedvünk teléből, elég a minuszokból, elég a H1N1 körüli hisztériából. Elég a szívbemarkoló hírekből, melyek szerint az ideit telen már közel százan (!) fagytak meg hazánkban. Pedig

nem volt se természeti katasztrófa, se háború, de annál inkább tombol az önzés, a közöny embertelensége. Kain-utódok cinikus védekezése hangzik: „Talán őrzője vagyok én a testvéremnek?”

Egy hosszú, kemény tél utolsó hónapjában szomjazva áhítjuk a remélt új tavaszt. Rosszkedvünk telét, a szívek fagyos keménységét előző frissítő, éltető böjti szelekre várunk.

De vajon tehetünk-e mi magunk is valamit a keserűtlenítés, a méregtelenítés gyógyító folyamatának elősegítéséért? Lehet-e valamilyen sürgetni a tavasz érkezését?

Természetesen nem mi hozzuk el a kikeletet, de kényelmes, sőt gyáva hazugság azt állítani, hogy teljes tehetetlenségre lennénk kárhoztatva. Újra csak érdemes az apostol tanácsára figyelni: „...a lankadt kezeidet és a megroskadt térdeket erősítsétek meg...”

Ki ne ismerné közülünk ezt a megroggyant állapotot? Emberek megkeserítik az életünket. Körülmények, elvárások szorító hálójában vergődünk. Fogy az erő, a türelem. S ami még rosszabb: alig pislákol már a hit, fakul a remény, kihűl a szeretet. Így növekszik fel bennünk, gyakran szinte észrevétlenül, a keserű-

ÉGTÁJOLÓ

rűség gyökere, és így leszünk mi magunk is egyre keserűbbek.

Ez a fajta keserűség ugyanis, miközben másokat fertőz, és kárt okoz, minket magunkat is mérgező. Amíg egy mérgező növény vagy állat csak környezetét fenyegeti, de saját mérgeivel szemben immunis, addig a mi keserűségünk bennünket is mardos és tönkretesz.

A keserű embertől szenved a környezete, de ő is szenved önmagától. Az apostol szerint a kiút ebből a csapdából – a szó szoros és átvitt értelmében – a kezünkben van. Az Isten felé emelt, kitárt, üres, imádkozó kezek újra összeköthetnek az élet, a hit, a reménység és a szeretet forrásával.

„Kezeket fel!” kirablásunkra készülő emberek életveszélyes, durva fenyegetéseként közismert. De lehet a megajándékozásunkra készülő Isten biztató felhívása is. Ez az imádságra bátorító szó a keserűtlenítés,

méregtelenítés gyógyító, életmentő folyamatának első lépése, nyitánya.

Igaz, hogy az imahét már mögöttünk van, de a feltámadott Úr előttünk jár. Ugye még emlékszünk: az ideit imahéten útításként szegődött mellénk az emmausi országúton. Elkísért minket, mai, gyakran megkeseredett tanítványokat egészen addig, ahová mi igyekszünk. De ő onnan „tovább akart menni” (Lk 24,28). Ezzel provokálta ki az őszintén felszakadó fohászt a szavai által átforrósított tanítványi szívekből: „Maradj velünk...” Erre válaszol Jézus az asztalközösségben megtört kenyér ajándékával, melynek nyomán megnyílnak a vakai tanítványi szemek. Elszáll a reményvesztett keserűség, emelkednek a lankadt kezek. Erőre kapnak a roskadt térdek. Friss lendülettel indulnak a korábban megfáradt lábak a többiek felé, hogy kölcsönös bizonytágtételel üzzék el a keserűség árnyait hitükből és életükből.

Íme, a gyógyulás útja, a felnövekvő keserűség ellenszere: dialógus Jézussal, a vele való közösség megélése és felszabadult tanúságtétel minderről. A hamarosan ránk köszöntő szent negyven nap is erre kínál lehetőséget. A böjti időszak nemcsak Jézus keresztjéig vezet el, hanem

túlsegít a Golgotán, egészen a feltámadás örömeig. Mert Jézus ma is tovább akar menni, ő ma is előttünk jár.

Hitünknek, reménységünknek ezt a talán legfontosabb titkát nehéz emberi szavakba önteni. Néha egy művész prófétai víziója többet tár fel ebből, mint hittankönyvek, teológiai lexikonok sokasága. Ezért jelent nekem sokat a békéscsabai Nagytemplom új oltárképének örömműzete: a keresztben szenvedő Jézus alakja mögött felragyog Krisztus új világának ragyogó színpompája. Mert Jézus tovább akar menni!

Kezeket fel!
Keserűség el!
Ébredjünk a hosszú és nyomasztó téli álomból!
Rosszkedvünk tele már a végét járja!

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

Emlékműavatás Veszprémben

Több ezer emlékező jelenlétében avatták föl múlt szombat délután Veszprémben, az új sportaréna előtti parkban az egy évvel ezelőtt tragikus körülmények között elhunyt román kézilabdázó, *Marian Cozma* emlékművét.

Ireny Comaroschi, Románia budapesti nagykövete, *Petre Cozma*, a meggyilkolt sportoló édesapja, *Neculai Onțanu*, Bukarest II. kerületének polgármestere, valamint *Debreczeni János*, Veszprém polgármestere, *Mocsa Lajos*, az MKB Veszprém KC ve-

Az MKB Veszprém KC szurkolói klub kezdeményezésére egy éve indított közadakozásból gyűlt össze az emlékműhöz szükséges összeg. Az egyéb felajánlásokkal együtt az adományok értéke eléri a 10 millió forintot. A szobor költsége 4,6 millió forint volt. *Mihály Gábor* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotása két méter magas gránitposztamensen áll, a Marian Cozma arcvonásait őrző mellszobor kézilabdás dobómozdulatot ábrázol.

A sűrű hóesésben tartott szoboravatón emlékező beszédet mondott

zetőedzője, *Rempert Csaba*, az emlékmű létrehozását kezdeményező szurkolói klub elnöke és *Dejan Perić*, az európai hírű veszprémi kézilabdázók szerb csapatkapitánya.

Az emlékművet felszentelte *Siluan Mănuilă* román ortodox püspök, valamint megáldották a magyarországi történelmi keresztény egyházak vezetői, *Márfi Gyula* veszprémi érsek, *Ittész János*, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke és *Steinbach József*, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke.

■ MENYES GYULA

Mellénk szegődő Krisztus

Pizzásdobozhegyek borították a konyhapultot országos irodánk utcai termében január 30-án délutánra. Ez már szinte hagyomány. Ha az egyedülálló szülők és gyermekeik összegyűlnek, akkor – a kicsik öröme – a déli menü nem más, mint pizza. Idén sem volt ez másként. Csupán az időpont változott.

Decemberi, „előkarácsonyi” találkozó helyett január végi együttlésre érkeztek a résztvevők, közel negyvenen. S bár az ünnep már elmúlt, a Harmat Kiadó adománya révén mindenki értékes könyvajándékkal térhetett otthonába a nap végén.

Az alkalom célja mégsem csupán az egymással való találkozás volt, hanem az, hogy a lassan igazi közösségé formálódó „csonka családok” együtt figyeljenek Isten ígéjére, annak a Jézusnak a szavára, aki életük útján mellük szegődik. Az emmausi tanítványok találkozását a feltámadott Krisztussal *Grendorf Péter* rákoskeresztúri segédlelkész idézte fel, aki a találkozó igemagyarázatát tartotta.

Az ebéd utáni kötetlen beszélgetések a pizzásdobozok körül a nyári tervekről szóltak. Július 17–23. között újra találkozhatnak a rászoruló családok, s révfülöpi központunkban testileg-lelkileg feltöltődhetnek. Ám a fiatalok között szó esett a házasság hete programsorozatáról is. Kíváncsi voltam, hogy ők, akik szülei választásának elszennedői, szemtanúi egy párkapcsolat megromlásának, hogyan vélekednek két ember elköteleződéséről. Kérdésemre egy főiskolás lány felelt, választát nagyon érdekesen kezdte.

„Szerencsésnek tartom magamat. Nem azért, mert csonka családban

nöttem fel, hanem azért, mert én eleve ilyen családba születtem. Így nem is tudom elképzelni, hogy milyen egy jobb helyzetből egy rosszabbba kerülni. Mivel én a »rosszat« tapasztaltam meg eddig, így nincs viszonyítási ala-

időszak előzi majd meg, amíg megismerem a másikat. Kiismerem őt, hogy megtudjam, rábízhatom-e magamat. Megtanultam szüleim helytelen példáját látva, hogy a párválasztást nem kell elkapkodni.

FOTÓ: MEDGYESI MARTON

pom, hogy milyen lehet »derűből borúba« jutni.

Tényleg igaz azonban, amit a szakemberek írnak, bármilyen közhelyesnek tűnik is. Nincs apaképem, s mivel nincs fiútestvérem, és a családban is kevés férfi vett körül, így valóban nem tapasztalhattam meg, hogy hol húzódik a határ a női és a férfiszerepek közt. Ezt tanulnom kell, figyelmem.

A házasság intézményéről mégsem alakult ki negatív kép bennem, sőt nagyon is reményteljesen fogom fel a saját jövőbeni párkapcsolatomat. Értéknek tartom, mert Isten rendje szerint való. A mai világban a fiatalok vágnak az ilyen »örök« értékekre. Csak félnek, mert nincs bizalmuk egymásban. Én próbálok erre figyelni. Nem félek az elköteleződéstől, mert tudom, hogy a döntésemet egy hosszú

A környezetemben nem csak rossz házasságokat láttam. Észrevettem, hogy ők az együtt maradásukért sokat tesznek is. Nem gondolkodnak felületesen, hanem nagyon is tudatosan élik meg a kapcsolatukat. Én sem akarok úgy belemenni egy kapcsolatba, hogy tart, ameddig tart, hanem küzdeni akarok azért, hogy sírig tartson. Számomra nagy biztosíték, hogy a házasságomban Isten segítségére is számíthatok. Olyan fiút keresek tehát, akivel azonos az értékrendem. Vagyis aki nemcsak velem lép kapcsolatba, hanem az Úristennel is élő kapcsolatban áll. A nap áhítatára utalhatok: azért a fiúért imádkozom társamul, aki nemcsak velem akar majd útra kelni, hanem számít arra, hogy Isten is útítársunk lesz.”

■ B. P. M.

KÉSZÜLJÜNK A NŐK MÁRCIUS 5-I VILÁGIMANAPJÁRA!

Huszonöt éve erő a mához, remény a holnapra

Beszélgetés a hazai imanapi mozgalomról

► „Minden, mi él, Istent dicsérje!” – hangzik majd a kameruni asszonyok biztatása idén március 5-én, az ökumenikus világimanapon. Ebben az esztendőben azonban nemcsak afrikai testvéreinknek, hanem nekünk, magyar egyházaknak is van miért hálát adnunk. Huszonöt évvel ezelőtt, 1985-ben rendeztük meg először szervezett formában, az ország több gyülekezetét bevonva a készülődésbe a nők világimanapját. Idén tehát különösen is ünnepelhetünk. Jubileumi mottónk a huszonöt év imaalkalmainak tapasztalata: az ima erőt ad a mához, reménységgel tölt el, ha a holnapba nézünk. Ennek az eltelt két és fél évtizednek az élményeiről, az indulásról kérdeztem – a sokak által „Melitta néni”-ként ismert – *Roszik Mihálynét*, *Albertirsa nyugdíjasként is aktív papnáját*.

– Először 1982 nyarán találkoztam a női világimanap mozgalmával. Kedves német barátnóm, *Elza Müller* hívott meg magához bennünket Nürnbergbe. Egyik nap átvitt a szomszédos Stein városába, ahol a Bajor Evangélikus Egyház női munkáágának központja található. (Ma FrauenWerk.) Bemutatott *Adelheid von Guttenbergnek*, aki 1969 óta a női imanapi mozgalom vezetője volt Németországban. Ő kérdezte meg, hogy hallottunk-

e erről a napról. Szégyenkezve sütöttem le a fejemet, mire ő folytatta: „Magyarország nem maradhat ki belőle.”

Így történt, hogy a következő esztendőben már küldte is az előkészítő anyagokat, hogy fordítsam le a liturgiát, az országismertetőt, s rendezzem meg az imaalkalmat albertyi gyülekezetünkben. Én persze félttem a feladattól. Helyesen fordítottam-e majd a szövegeket, sikerül-e megnyernem a helyi híveket... Mindezek a dolgok aggodalommal töltötték el.

– Úgy tudom, az az első alkalom nagyon jól sikerült.

– Valóban, gyülekezetünk asszonyai nagyon lelkesen készültek a feladatra. Hetekkel előtte gyakorolták a kiosztott szövegrészeket, hogy ne legyen gond a felolvasásnál. Ma is őrzöm a listát, amelyre felírtam, kik voltak akkor a segítségem. Hárman a mieink közül és három református asszony vállalta, hogy hangosan olvasson. Nagy dolog volt ez. Falusi ember nincs hozzászokva ahhoz, hogy népes gyülekezet előtt megszólaljon, főleg, hogy katolikusok, baptisták is jöttek, és hívtuk a szomszédjainkat is.

Irsáról, Nyáregyházáról, Pilisről érkezett vendégeinkkel együtt zsúfolásig megtelt a gyülekezeti terem. Abban az esztendőben a Karib-szigetek nőtestvérei állították össze az istentiszteleti liturgiát. Egyszerre a világ másik felén találtuk magunkat a diaképek, a bizonyágtételek segítségével. Felejtethetetlen lelki élményként maradt meg bennem ez az első, 1983. március 4-i alkalom.

– Abban az évben az imanap mottója így hangzott: „Új emberként Krisztusban”. Az, hogy a nők imádkozni kezdtek, megújulást hozott vajon egyházunk életében is?

– Tudom, mire irányul a kérdés. Sajnos egy jó darabig – noha tartottuk az alkalmakat, és terjesztettük fordításainkat az ismerőseink körében – nem lehetett nyíltan beszélni róla. Három évvel az első imanapi alkalom után írtam az *Evangélikus Élet* szerkesztőjének egy kis cikket, amelyben ismerttem a női imamozgalmat. Ez a levelem ma is megvan, rajta a dátum: 1986 és még egy rövid mondat: *Nem köztölték le*. Akkor még ilyen világot éltünk. Bizonyára tartottak a számukra ismeretlen mozgalomtól a vezetőink.

Pedig akkor már száz éve imádkoztak az asszonyok világszerte, több kontinensen át. Püspökeink talán úgy gondolták, hogy politikai szándék – szocializmussal szembeni propaganda – húzódik meg az „ellenséges nyugatról” begyűrűzött imanapi mozgalomban. Panaszoltam is az én kedves nürnbergi barátnőmnek, *Elzának*. Ő meg csak ennyit írt vissza németül: „Nur nicht fragen!” (Csak semmi kérdés!) Arra bízott tehát, hogy ne kérdezősködjünk, hanem tegyük a

dolgunkat, vigyük más magyar gyülekezetekbe a női imanap híreit.

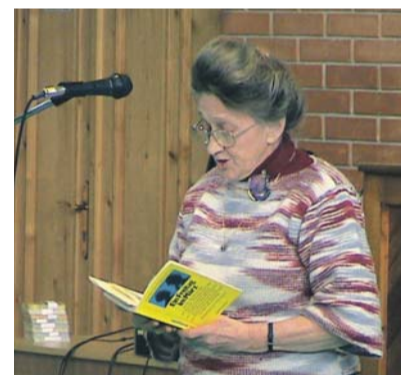
Így tettük a dolgunkat. *Keveháziné Czégényi Klára* pilisi lelkész nővel együtt fordítottuk aztán közösen az anyagokat, küldtük szét a „bátrabb” papnéknak, lelkészeknek. S lassan valóban az egész országra kiterjedő megmozdulássá lett az imanap. Ebben aztán sokat segített, hogy Klári a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa Női Bizottságának elnökeként már „hivatalosan” is terjeszthette az anyagokat.

– Mire emlékezik legszívesebben, ha az elmúlt huszonöt év alkalmaira gondol?

– Hozzám mindig közel álltak a gyermekek. Kevesen tudják, hogy a női imanaphoz kapcsolódva német testvéreink egy gyermek-istentisztelet liturgiáját is elkészítik. Ha csak módomból volt rá, mindig megszereztem, lefordítottam ennek a szövegét is. Nem csak a gyermekóráknál foglalkoztunk azonban az imanappal. A felnőttek alkalmán sokszor a gyerekek adtak elő egy jelenetet, hogy bemutassák az adott országot, vagy hogy rávilágítsanak az imanap központi gondolatára.

– Miért jó együtt imádkozni?

– Egy mondatban így fogalmazhatnám meg: a közösségnek ereje van. Azontúl, hogy az egyes országok által megjelölt kéréseket Isten elé visszük, s ezáltal a világunkat sújtó nyomorúságainkat tárjuk az Úr elé – mint például a szegénységet, a természet felelőtlen kizsákmányolását, a

nők, gyermekek bántalmazását, a szociális egyenlőtlenséget –, valami csodálatos dolgot élhetünk át. Azt, hogy Krisztusban egyek vagyunk. Ott a teremben a más felekezetűekkel, és közösségünk van azokkal is, akikre a földgolyó másik felén talán csak akkor köszönt a felkelő nap, amikor tőlünk már búcsúzik...

– Idén Kamerun asszonyai hívnak istentiszteletre. Tudom, hogy *Melitta néni* már átadta a stafétabotot, mások szervezik az imanapot *Albertiben*, mégis megkérem, hogy ossza meg gondolatait az afrikai asszonyok által választott mottóról.

– Minden, mi él, Istent dicsérje! – megrendítő, hogy nagy nyomorúságok ellenére erre bátorítanak a kameruni nők. De kit is dicsérünk? Azt dicsőítjük, annak örülünk, akire büszkék vagyunk. A gondviselő Istenre méltán lehetünk büszkék. Ő úr minden körülmények közt. Erről vallanak a kameruni asszonyok is. Sőt az ő bizonyágtételek még hitese is, mert sokkal nagyobbak látják az Urat, mint a nyomorúságaikat. Tudják, küszködéseikben nincsenek egyedül, mert a hatalmas Isten áll mellettük... Panaszodó, sokszor elégedetlen magyar nők és férfiak, bizony tanulhatunk fekete bőrű testvéreink élő hitéből!

■ B. PINTÉR MÁRTA

Fényképezőgéppel a világ körül

Találkozás Krausz Imre nyugalmazott fotóművésszel

► **Ki ne vágyott volna arra – ha csupán néhány percig is –, hogy „más szemmel” lássa a világot... Krausz Imrének ez sikerült. Fényképezőgépet ragadott, bejárta a földkerekséget. Felvételei láthatók voltak kiállításokon, és tucatnyi útikalauz illusztrációjaként is szolgáltak. Az 1923-ban született neves fotográfus ma természetesen már csak képzetben utazik, a munkában töltött fél évszázad – 1945-től 1995-ig – után a Tótkomlói Evangélikus Szeretothonban élvezte a jól megérdemelt nyugdíjas éveket. Ám életéről és kalandjairól szívesen mesélt, például arról, hogyan és mikor kapta élete első masináját...**

előbb ismertett okokból – ismét szednem kellett a sátorfámat...

Ekkor úgy döntöttem, nem kísérletezem többet az egyetemmel, hanem mivel úgyis tudok és szeretek is fényképezni, inkább elmegyek fotósni. Volt egy AGFA Carat márkájú masinám, ez mindig velem volt, bárhová mentem is.

FOTÓ: BODA ZSUZSA

– Egy orosházi tanyán laktunk hétesztendőskoromig, nagypám – hosszas kérésemre – ekkor vette az egyszerű és olcsó Box gépet. Erre vágytam leginkább – a bicikli után... Azt mondta, ha jól tanulok, megveszi nekem. Kitűnő lett a bizonyítványom...

– Egy tanyasi kisgyerekek miérettépp a fotózás felé fordult a figyelme?

– Mindenre kíváncsi voltam, minden érdekelt. Már akkor is kerestem és szerettem a kihívásokat, és fel akartam fedezni a világot. Mai napig hiszem, hogy a világ megismerése nagy kaland.

– Ha kalandokra vágyott, ebben a korban lehet, hogy az is elég lett volna, ha – tesztem azt – indiánregényeket olvas...

– Igaz ugyan, hogy rengeteget olvastam, mert habár édesapám földműves volt, sok könyvvel bírt. De a pusztán a mesevilág és az olvasás nem elégítette ki a fantáziámat, a körülöttem lévő valóság érdekesebbnek tűnt. Ezért, miután már megvolt a gépem, és apám könyveiből megismerkedtem a fotózás alapjaival, el is kezdtem megörökíteni a látottakat.

– Mint például?

– A cséplőgépet, a búzamezőt, a földeken dolgozó embereket, a családtagjaimat, az állatainkat.

– A gyermekkori kedvtelés miként vált kenyérkereső foglalkozássá?

– Valójában „külső kényszer” hatására. A középiskola elvégzése után az építészmérnöki karra jelentkeztem, és el is kezdtem ott a tanulmányaimat, de csupán a stúdióimok feléig jutottam, mert mint kulák apa gyermeke, mint osztályidegen nem folytathattam. Ezután a jogra felvételiztem, de három hónap után – az

– Mindezt egy olyan korban, amikor – valljuk be – kevés hivatásos fényképész volt.

– Valóban így volt ez, mint említettem, az alapokat gyakorlatilag magam sajátítottam el, a mestervizsga volt az, amit – mondjuk így – hivatalos keretek közt szereztem meg Békéscsabán.

– És elkezdhette hivatalosan is a gyakorlatba ültetni a szerzett tudást.

– Ráadásul többféleképpen, például úgy, hogy a hatvanas években, amikor bevezették a személyi igazolványt, tizennyolcezer portrét készítettem. Ezt megelőzően a háború után sorra épülő kultúrházak adtak megbízásokat. Ezekben az intézményekben – így Orosházán is – különböző szakosztályok és klubok, például fotóklubok kezdték meg működésüket. Ezek révén versenyekre is be tudtam nevezni.

– És úgy tudom, sorra nyerte a különlőféle díjakat...

– Valóban elismerték a munkámat, oklevelekkel, arany- és ezüstérmekkel, két nagydíjjal.

– Vélhetően a munkájával együtt járt a sok utazás, melynek látható, képes „lenyomatait” itt vannak a szeretothon folyosóinak falán is.

– Nem egészen. Az első útnak egészen egyszerű apropója volt: egy ismerősömet kísértem el rokonlátogatásra az egykori Csehszlovákiába, Losoncra, és míg ő a családtagjainál töltötte az időt, én körbeutaztam a Felvidéket, és színes felvételeket készítettem az őszi Tátráról. Ezeket azután itthon kiállításokon, illetve diáképes előadásokon mutattam be.

Ezután már egyik megbízás követte a másikat. A saját fizetésem terhére, illetve az említett alkalmakon befolyt pénzekből utaztam; mivel az anyagi lehetőségeim meglehetősen szűkösek voltak, mindig a legegyszerűbb ételleket ettem, a legolcsóbb diákszállásokon laktam, és többnyire hálózsákban aludtam.

– Azokban az időkben a párt mintként tolerálta az ön „világiáró hajlamát”?

– A képeket mindig a pártbizottság elé vittem, annak tagjai buzdítottak: „Menjen csak, Krausz kartárs – mert nem voltam a párt tagja, ráadásul mivel a személyemben egy osztályidegen kulák fiával álltak szemben, nem elvtársnak szólítottak –, készítsen képeket, és aztán majd mutassa be másoknak is, merre járt”...

– És merre járt?

– Minden földrészen. Egyedül a Déli-sarkra nem jutottam el.

– Melyik világrész, ország volt a kedvence?

– A titokzatos, mesés India.

– Hogyan készült fel az utazásokra?

– Állandó önképzéssel. Mielőtt elindultam, amit csak lehetett, elolvastam az adott országról, kontinensről. Ebben segítségemre volt a saját, idővel kétezer kötetessé bővült könyvtáram is, amely különféle nyelvű szak- és szépirodalomról állt.

– Milyen nyelveken beszélt, illetve olvasott?

– Az iskolámban franciát, németet, később latint tanultam, majd magánszorgalomból angolt, spanyolt, egy kevés oroszot, és szperantóul is tudtam valamiképp.

– Gondolom, a nyelvtudás ellenére azért kalandos, esetleg akár veszélyes helyzetekbe is keveredett néha-néha...

– Én inkább a kalandokat hangsúlyoznám, mint a veszélyeket, bár Iránban a sah uralkodásának utolsó évében azért, be kell, hogy valljam, féltem...

De különben élveztem a kihívásokat, és ahogy csak lehetett, igyekeztem megkönnyíteni a magam dolgát, például azzal, hogy megnövesztettem a hajam, és női ruhákat viseltem, hiszen a nőkkel kedvesebbek és segítőkészebbek az emberek, az én csomagom pedig nagyon nehéz volt, a gép és a hozzá való alkatrészek súlya akkoriban még huszonöt kilót tett ki...

Ma már legfeljebb a régi irataimat „emelgetem”. Ugyanis minden utamon gyorsírással jegyzeteket készítettem, majd ezeket később legépeltem. De még így is maradt tengernyi feldolgozatlan kéziratom...

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Menteni a veszendőt

Lükő Gáborra emlékezve

Ismertem az idős tudósembert, szobája hús csendjében fogadott a nyári délelőttben. K. L. fotográfussal látogattuk meg, és alig ültünk le a kóppott fotelokba, máris kérdezte: merre jártunk, mit hoztunk? Nem üvegborra gondolt, inkább népdalokra vagy valami szép díszes tányérra. Valami elfeledett értékre, elhagyott házra: „Kisfiam, tele a padlás soha nem pótolható kincsekkel!” – mondta nem szűnő aggodalommal.

Így volt Lükő Gábor hosszú életében a nemzetfélés és -mentés fáradhatatlan munkása, a magyar néprajz klasszikusa, a népi kultúra és társadalom kutatója. Elévülhetetlen érdemeket szerzett a Kárpát-medence népei kulturális örökségének feltárásában. És ezzel el is árultam: óriásit ölelt magához, hogy mentse a veszendőt és fölmutassa.

Lükő 1909. november 4-én született Komáromban, és 2001. április 21-én hunyt el Budapesten. Fontosabb művei: *A moldvai csángók* (1936), *A magyar lélek formái* (1942), *A magyar népdalszövegek régi stílusa* (1957), *A pentaton hangrendszer* (1962), *Az ugor totemisztikus exogámia emlékei* (1965), *Kiskunság régi képfaragó és képmetsző művészete* (1982). Hatalmas életművének méltatása és értékelése a magyar néprajztudomány régi, nagy adóssága.

Fontos vállalkozás a Táton Kiadó új sorozata: Lükő Gábor műveit indította útjára. Egyszerű, izléses borítóval, értő és teljes válogatással. A második, *Zenei anyanyelvünk* című kötetben nagyjából azelőző jelennek meg zene- és szövegfolklorisztikai írásai, amelyekben *Bartók* és *Kodály* munkásságát folytatta. És a következőben is helyet kaptak több évtizeddel ezelőtt publikált kiemelkedő tanulmányai...

Az elmúlt években néhány könyvét újraolvastam. Mondhatom, ma is *A magyar lélek formái* tetszett a legjobban. Azt hiszem, ha mást nem írt volna, akkor is a legnagyobbak között lenne a helye. Lükő fiatalkori, mégis egész munkássága szempontjából alapvető műve. A fölvetett problémakör, kutatási irány végigkísérte egész életét. Az előszóban megfogalmazta legfontosabb alapvetését: „Népművészet, népköltészet és népzene együtt élnek a falusi ember lelkében.” Mégis, a kutatás előtte és utána is csak egyes részterületekkel foglalkozott.

Az „egésszel” többen is próbálkoztak, de sikertelenül.

Lükő Gábor tehetsége és felkészültsége kivételes teljesítményekre sarkallta. Alázattal hajlott feladata fölé, hallgatta és jegyezte a dalokat.

Rajzolta a gyönyörű csángó hímzéseket, a szkíta szarvasképet és magyar rokonait... Megörökítette a fontosat és a szépet, de politikai állásfoglalást is tett. Először egy népdalt idéz: „Én felnőttem derékségre, / Lábom a kevélségre, / Karom az ölelgetésre, / Fejem a hajtogatásra.” Majd hozzáfűzi: „Ki írta meg szebben és igazabban a szabadságharc és kiegyezés történetét, mint ez az ismeretlen szerző? Ady is megtalálta ezt a jelképet: Ontottam virágot, / Virultam jóban, rosszban, / Mások gyümölcsösödtek, / Én mindig virágoztam.”

Sokat köszönhetünk Lükő Gábornak. Akkor is, ha – mint más nagy tudósok – olykor tévedett. A reformok híve volt, a társadalmi keretek megváltoztatását nem akarta. Vitatkoztak is vele sokat, szinte minden írásával, legtöbbször bántóan.

1956-ban kiállt a forradalom mellett. A szabadságharc eltiprása után börtönbe zárták. A „száműzetés” (Gyula, Baja, Kiskunfélegyháza) éveit nem törték meg. Kutatásait változatlan kitartással folytatta tovább. Kései írásai (a kilencvenes évektől) a *Gyökereink* füzetek sorozatában jelentek meg. Haláláig lankadatlanul dolgozott. Mert – kedves költőjével szövege – az őrzőknek vigyázni kell a strázsán. Áldozatvállalás – ez a legfontosabb feladat, ahogy ez családi hagyomány volt náluk mindig. A tisztviselő szolgálja városát, az orvos az embert, a tudós nemzetét. Mindhaláláig. Mert szép és fájó az élet, millió gyökerű.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Tabhair dom do lámh

„Az ír énekesek körében van egy szokás: ha az ember el szeretne énekelni egy dalt, felemeli a kezét a feje mögé, és várja, hogy megfogja valaki – ezzel biztatva őt az éneklésre. Az én kezemet Isten fogta meg, és azóta neki énekelek.” Ez a rövidke magyarázata annak, miért kapta *D. Kiss Il-dikó* nemrég megjelent szólóalbuma a *Tabhair dom do lámh*, azaz *Add a kezed* címet. Az evangélikus énekesnő CD-jén a *sean nós* elnevezésű ír énekestílusban előadott dalok sorakoznak.

A budapesti Pilinszky János irodalmi kávéházban múlt vasárnap tartott lemezbemutató koncerten *Szeverényi János*, a lemez megjelenését támoga-

tó Evangélikus Missziói Központ vezetője köszöntötte a szép számú megjelentet. *Dr. Pödör Dóra*, a Károli Gáspár Református Egyetem oktatója arról mesélt, hogy az est folyamán elhangzott, magyar, angol és ír nyelvű istenes énekek szövegébe melyik századból keveredtek még latin szövegrészletek is – egy latin refrén éneklésébe végül a közönséget is bevonták.

Az előadás után a vendégek egymásnak is adhatták a kezüket: a koncerten kétszer is beugró táncosok néhány egyszerűbb, de annál fárasztóbb breton és ír táncot tanítottak meg nekik.

■ LUKÁCS GABI felvétele

Magyar Rákellenes Liga®

Aki megszületik, meg fog halni ...

... de nem közömbös, mikor és hogyan.

Tisztelt Hölgyem! Tisztelt Uram!

A Magyar Rákellenes Liga 1990-es megalakulása óta vesz részt a rákellenes küzdelemben. 2010-ben alapításának 20. évfordulóját ünnepeljük. Ennyi ideje támogatjuk a hazai betegeket a rák elleni harcban. A küzdelem sosem ér véget, de egyre többen győzik le a rákot.

Mit nyújtunk a hozzánk fordulónak? Testi-lelki támogatást és hasznos ötleteket, megoldásokat kínálunk személyesen, levélben, web oldalunkon (www.rakliga.hu) és ingyenesen hívható segélyvonalunkon (06-80-505-675). Lehetőséget biztosítunk a közös problémák megbeszélésére rendszeresen megszervezett integrált klubtalálkozóinkon. A legfrissebb, érthetően megfogalmazott, hiteles információkat adjuk közre ingyenes kiadványainkban és ismeretterjesztő előadásainkban. Folyamatos segítséget adunk ahhoz, hogy a betegek ne legyenek a rák testi-lelki következményeinek passzív áldozatai, hanem maguk is aktívan vegyenek részt a gyógyulás folyamatában. A kapott adományokból megvásárolt műszerekkel segítjük az egészségügyi intézményeket. Hisszük és hirdetjük: a rák legyőzhető!

Jó példa erre az a több ezer gyógyult betegtársunk, akik közül sokan csatlakoztak a harmadik éve működő Túlélők Klubjához!

Kiemelten büszkék vagyunk arra, hogy a hazai orvosok, szakápolók, ápolók folyamatos szakmai fejlődését színvonalas, akkreditált továbbképzések szervezésével segítjük. A híradásokból már biztosan hallott számos akciónkról, rendezvényünkről és programunkról. Felhívásainkkal minden korosztályhoz szólunk, hogy a gyermekeket és a felnőtteket is emlékeztessük az egészséges életmód fontosságára, és buzdítsuk az elváltozások korai felismerését lehetővé tevő szűrővizsgálatokon való részvétellel. **Hisszük és valljuk: korai felismeréssel a rák legyőzhető!**

A Nemzetközi Rákellenes Uniónak és az Európai Rák Ligák Szövetségének tagjaként a nemzetközi szinten is jelen vagyunk. 2010-ben világszinten különös figyelmet kapnak a gyermekkori daganatos betegségek és az ellenük való küzdelem. Hazánkban jelenleg évente 34.000 ember halálát okozzák rákos megbetegedések. Tudjuk, hogy aki megszületik, az meg fog halni, de nem közömbös, hogy mikor és hogyan. A felnőttek betegsége mellett, ha lehet, még nehezebb szembesülni egy kisgyermek szenvedésével.

Céljaink eléréséhez szükségünk van az Ön segítő közreműködésére is!

Tavaly több mint tízezer segítette munkánkat. Ezúton is köszönet érte! Kérjük, áldozzon Ön is néhány percet a rendelkező nyilatkozat kitöltésére (letöltheti a honlapunkról is), és támogassa rák elleni küzdelemünket a személyi jövedelemadója 1 %-ával! Átlátható szervezeti felépítésünk és szigorú elszámolásunk miatt nem kétséges, hogy az Ön nagylelkű segítsége biztosan a legfontosabb célokra és a leginkább rászorulókhöz jut el.

Adója 1%-ával, most Ön is segítheti a rák legyőzésében Magyar Rákellenes Liga munkáját!

Budapest, 2010. január 4.

Köszönettel és szívélyes üdvözlettel:

Prof. dr. Simon Tamás
a Magyar Rákellenes Liga elnöke

Médiapartner:

Adója 1%-ával most Ön is segítheti a rák legyőzésében a
Magyar Rákellenes Liga® munkáját.

www.rakliga.hu

Adószám: 19653417-2-43

Segélyvonal: 06-80-505-675

Bösendorfer

– Hát ez a zene honnan jön?

Megállok biciklimmel a Ferenc tér sarkánál, most én is hallok, amire a padon üldögélő ember felfigyelt. Zongoraszó hallatszik. Van úgy néha, hogy a nyitott ablakok az utcára engedik a bent gyakorló gyerekek klímiprózását vagy ifjú művészek remekait, de ez más. Ez innen letről, az utcáról szól.

A hang azért idegen, mert a környék finoman szólva éppen nem harmonikus. Lomtalanítás van. A járdákon a legkülönbözőbb ócskaságok halmozódnak. Cigány családok keresgélnek a kupacok között. Olykor egy-egy finom kabátba öltözött ember is megáll, szégyenlősen vizsgálódik a szemétkben, hátha ráakad egy jobb darabra. Az utcának látszólag felfordulás jellege van, valójában

közel áll ez a kincskeresés ősi rituáléjához.

Egyszer csak meglátom a zongorát. Nagydarab, barna, páncéltökés, angolmechanikás. Kicsit oldalra billenve áll, az egyik lába kitorve, arrébb a járdán fekszik. Látszanak sebei, de nem tűnik rossznak. Mint dicsőbb korokat ért főnemes, méltósággal túri az utca népének gyalázkodásait. Egy fiúcska mocskos kézzel veregeti a billentyűket, innen szól a zene.

– Istenem, egy Bösendorfer! Ez lehetetlen! Ki dob ki egy zongorát? Egy ilyen kincs a lomok között!

Most nincs időm foglalkozni vele, nemsokára kezdődik az óráim, hajtanom kell, de gondolataim menet közben is ezen járnak. El kellene szállítani! Egy zongora nagy ér-

ték. Nem is annyira a pénz, bár az sem megvetendő, de maga a hangszer! Végigfuttatom agyamon a lehetőségeket, hol is lenne helye. Mind-egy, hogy mindenkinek kicsi a lakása, egy talált Bösendorfert bárki befogadna, legalább egy időre. Aztán majd csak lesz valahogy. A szerzés vágyát agyam egy zugából csitítgatja, hogy úgysem lesz már ott, amire én szállítókat szerzek.

De a zongora ott áll még este is. Ezt az utat naponta többször is meg szoktam tenni, most mindig a zongora mellett, mindig megújuló elhatározással. Később valaki rátesz egy zöld lámpaernyőt, a lomok már-már eltakarják, de még mindig ott áll. Látom, néha mások is megállnak csodálkozva, mit keres egy csodás hangszer a lomok között. Ilyenkor féltékeny serénység vesz erőt rajtam, nehogy elvegyék tőlem.

Végül nem történik semmi. A zongora utáni vágy csak vágy marad. A közeli, elképzelhetetlenül közeli kincs túl riasztó. Talán az bénít meg, hogy az enyém lehetne. Csak egy szállítónak kellene szólnom, csak el kellene fogadnom, mint egy ajándékot. De nem teszem meg. Nem tudom, miért, de nem teszem meg.

Harmadnap hajnalban vége a lomtalanításnak, mindent elvisznek. A járdák visszakapják viszonylagos tisztaságukat és a lehetőséget, hogy újra emberek járjanak rajtuk.

Nekem sem kell figyelmem, nehogy rámenjek valami ócska szekrényből kiszakadt szögére, éles üvegre, amely kilyukasztatná a bicikligumit.

A Názáreti egykor arról beszélt, hogy Isten országa olyan, mint a véletlenül talált kincs, amely annyira szenvedélyévé vált annak, aki felfedezte, hogy mindenét feladta azért, hogy megszerezze.

A Ferenc téri átkelőnél olykor azon kapom magam, hogy hallgatózom, nem jön-e megint a zongorahang. De már nem szól semmi sehonnán.

■ KOCZOR TAMÁS

Két választás Magyarországon

Böjtös kampány és kampányos böjt

Két választás Magyarországon – a Mikszáth Kálmántól kölcsönzött regénycímmel jellemezhető az ideitől és kora tavasz hetei hazánkban, s az alcím mindkét fele egyszerre valóság. Két olimpia félidejében a mindenkori köztársasági elnök hirdeti meg a választási időszakot, ám az örökkévaló Isten néhány ezer éve már meghirdette ezt választott népének, amit azóta sem vont vissza: „Taniúul hívom ma elenetek az eget és a földet, hogy előtökbe adtam az életet és a halált, az áldást és az átkot. Válaszd hát az életet, hogy élhess te és utódaid is!” (5Móz 30,19)

Mindezek ismeretében vizsgáljuk meg a Szentírás kijelentései alapján, hogy melyek Isten választási ígéretei, vannak-e kampányfogásai, s ha nem négy évre kerül uralomra az életünkben, mit tesz értünk?

Néhány választási felhívás Isten óriásplakátjáról: „Hagyd el a rosszat és válaszd a jót, keresd a békét és járj a nyomában!” (Zsolt 34,15; a Szent István Társulat fordítása) „Vigyázz, ne fordulj a gonoszhoz, ne válaszd azt a nyomorúság helyett!” (Jób 36,21) „Ne irigykedj az erősakos emberre, és egyik útját se válaszd!” (Péld 3,31) „Betelt az idő, és elközelített már az

Isten országa: térjete meg, és higgyetek az evangéliumban.” (Mk 1,15)

Isten is választott: „Mégis csak a te atyáidat kedvelte meg az Úr, őket szerette, és az ő utódaikat, titeket választott ki valamennyi nép közül. Így van ez ma is.” (5Móz 10,15) „Mert megbánhatatlanok az Istennek ajándékai és az ő elhívása.” (Róm 11,29; Károli-fordítás)

„Ez az én szolgálóm, akit támogatok, az én választottam, akiben gyönyörködöm. Lelkimmel ajándékoztam meg, törvényt hirdet a népeknek.” (Ézs 42,1)

Isten nem hagy minket bizonytalanságban, nem árul zsákba macskát, előre tudhatjuk, mire is számíthatunk, ha őt választjuk életünk királyának: „Az igaz utat választottam, döntéseidet magam előtt tartom.” (Zsolt 119,30)

S íme, néhány „kortesbeszéd”: „Legyetek tehát Isten követői, mint szeretett gyermekei...” (Ef 5,1) „Aki pedig befogadták (Jézust), azokat felhatalmazta arra, hogy Isten gyermekeivé legyenek; mindazokat, akik hisznek az ő nevében...” (Jn 1,12) „Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem lett nyilvánvaló, hogy mivé leszünk. Tudjuk, hogy amikor ez nyilvánvalóvá lesz, hasonlónak leszünk hozzá, és olyannak fogjuk őt látni,

amilyen valójában.” (1Jn 3,2) „Mi is hirdetjük nektek, hogy azt az ígéretet, amelyet az atyáknak tett Isten, beteljesítette nekünk, az ő gyermekeinké, amikor feltámasztotta Jézust.” (ApCsel 13,32) „Abból tudjuk meg, hogy szeretjük Isten gyermekeit, ha szeretjük Istent, és megtartjuk az ő parancsolatait.” (1Jn 5,2) „Gyermekeim, őrizkedjete a bálványoktól!” (1Jn 5,21) „...hirdetjük, amint meg van írva: »Amit szem nem látott, fül nem hallott, és ember szíve meg sem sejtett«, azt készítette el az Isten az őt szeretőknek.” (1Kor 2,9) „Aki győz, örökölni fogja mindezt, és Istene lesznek annak, az pedig fiam lesz.” (Jel 21,7) Csak a kereszten át vezet az út a győzelemre!

„Én vagyok a jó pásztor, én ismerem az enyéimet, és az enyéim ismernek engem (...). »Én örök életet adok nekik, és nem vesznek el soha, mert senki sem ragadhatja ki őket az én kezemből.« (Jn 10,14.28) Mindez nem üres kampányfogás, mert a választás pillanatában azonnal beteljesedik. Urunk négyszer is kijelenti ezt; hozz tehát egy örök életre szóló döntést: „Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van...” (Jn 3,36; lásd még Jn 5,24, Jn 6,47.54) Isten aranyevangéliuma (lásd Jn 3,16) reá a pecsétes bizonyíték!

■ – GARAI –

Napi adagok – 365 belső lépés

32. hét

VASÁRNAP

„Ellenben a ti beszédekben az igen legyen igen, a nem pedig nem, ami pedig túlmegy ezen, az a gonosztól van.” (Mt 5,37)

Szavad vagy • Ha szavaid súlytalanok, te is az vagy. Ha bölcs szavaid vannak, te is azzá válsz.

HÉTFŐ

Folytasd a kérdést! • A múltba nézve kérde: Miért? Nézz a jövőbe, és kezd ez: Miért is ne?

KEDD

Felfedezés • A falakon túl is van világ. Nyiss ajtót rajtuk!

SZERDA

Mindig adj esélyt! • Ha nem tudod orvosolni, megjavítani, megváltoztatni, akkor viseld el!

CSÜTÖRTÖK

A mosoly ereje • Milyen olcsó egy mosoly! Mégis mennyi fényt ad!

PÉNTEK

Tiszta szemüveggel • Ismerd meg magad, akkor valóságosan látsz mindent!

SZOMBAT

Ami a tied, ne add oda! • Átkozott, aki elveszi a szeretethez szükséges vakmerőségedet. De te bolond vagy, ha odaadod.

■ HÁLÓ GYULA

FOTÓ: BODA ZSUZSA

HETI ÚTRAVALÓ

„Jézus így szólt a tanítványokhoz: »Most felmegyünk Jeruzsálembe, és az Emberfián beteljesedik mindaz, amit a próféták megírtak.«” (Lk 18,31)

Ötvened hetében az Útmutató regeli és heti igéi a kereszt felé tartó böjti útra hívnak, melynek során a lelki vakságból jussunk el Isten műveinek látására! Arra az isteni bölcsességre, mely hit által felismeri: Krisztus azért jött, hogy életet adja váltságul sokakért. Kérjük is: „Légy nékem erős közsálam, erős házam, hogy megtarts engem!” (GyLK 691,3), és dicsőítsük őt: „Áldott legyen az Úr neve örökkön-örökké, mert övé a bölcsesség és az erő.” (Dán 2,20; LK) Passiója előtt a Mester nyíltan beszélt tanítványainak e négy „kell”-eseményről: „...az Emberfiának sokat kell szenvednie, és el kell vettetnie a vénektől, a főpapoktól és az írástudóktól, és meg kell öletnie, de harmadnapon fel kell támadnia.” S mindenkor tanítványait keresztthordozásra hívja: „Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztjét, és kövessen engem.” (Mk 8,31.34) A kereszt javunkra van, „hogy hitünk gyarapodjék, erősödjék, és mindig jobban Krisztuséi legyünk. Csak így válik az evangéliom, a mi keresztthordozó szenvedésünk révén, mások számára is láthatóvá.” (Luther) De hogyan volt erre képes Urunk? Csak a soha el nem múló szeretet által; mivel ő Isten, és „Isten szeretet...” – „Mi tehát azért szeretünk, mert ő előbb szeretett minket.” (1Jn 4,16.19) Ezért zengi himnuszában Pál: „Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három; ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet.” (1Kor 13,13) Jézus üzen Heródesnek, aki meg akarta ölni: „...lehetetlen, hogy próféta Jeruzsálemen kívül vesszen el.” (Lk 13,33) Ítéletet mond népe felett, mert nem akarták, hogy összegyűjtse őket. Lévi házában Jézus és tanítványai – ellentétben a farizeusokkal – együtt ettek és ittak a vámszedőkkel; nem böjtöltek, mert velük volt a vőlegény. S mivel a régi nem illik össze az újjal, ezért „az új bort új tömlőbe kell tölteni” (Lk 5,38). Hamvazószerdától (lásd Dán 9,3) nagyszombatig tart a negyvennapos böjti idő, mert a böjtnek nincs vasárnapja. Urunk tanácsa: „...böjtölésedet ne az emberek lássák, hanem Atyád...” Ezt az időt felhasználhatjuk mennyei kincsek gyűjtésére, „mert ahol a kincsed van, ott lesz a szíved is.” (Mt 6,18.21) Lássuk meg az igében legdrágább kincsünket! Ez az Úr igéje: „Igazságos ítéletet hozzatok, szeretettel és irgalmasan bánjatok egymással!” – „...és ne tervezetek egymás ellen magatokban semmi rosszat!” (Zak 7,9.10) Önkijelentésében lássunk meg Jézus küldetését: „...ha nem hiszitek, hogy én vagyok, meghaltok bűneitekben”; és „amikor felemlitek az Emberfiát, akkor tudjátok meg, hogy én vagyok.” (Jn 8,24.28) Bélsaccar látta, mégsem értette Isten ígétét, aki megmérte őt, számba vette s felosztotta királyságát, mert az Urat gyalázta, s bálványokat imádozott. „De azt az Istent, akinek a kezében van az életed és minden utad, nem dicsőítetted.” (Dán 5,23) – „Mérlegeden, örök Urunk, / Mind könnyűnek találtatunk. / Igazságod mérlegére / Hulljon Jézus drága vére!” (EÉ 524,2)

■ GARAI ANDRÁS

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

► Két evangélikus intézményünkben is szavalóversenyt rendeztek január 22-én a magyar kultúra napjának tiszteletére. Az ország egyik végében, Orosházán zajlott a Kölcsy Ferenc szavalóverseny a 13–18 éves korosztály számára, míg a másik végében, a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Általános iskolában a 4–12 éves korosztály számára rendeztek szavaló- és mesemondóversenyt.

Vas megye számos településéről érkeztek versenyzők a Gazdag Erzsiről elnevezett mesemondó- és szavaló-

versenyre, amelyet óvodás és általános iskolás gyermekek számára rendeznek immár több éve.

A rendezvény Vörös Ferenc kiállításának ünnepélyes megnyitójával kezdődött. A festőművész készítette a sokak gyerekkorából jól ismert Gazdag Erzszi *Mesebolt* című verseskönyvének az illusztrációit is. Így a rendezvény résztvevői eredetiben is láthatták a mesebolt kedvelt figuráit, mint csigabiga nénét, a füstgyereket vagy a kis kakast, aki az elgurult rézgarast megtalálta.

A verseny három kategóriában zajlott. A zsűri tagjai a szombathelyi Weöres Sándor Színház jeles színészei, a Mesebolt Bábszínház vezetői és az országos egyház képviselői

Kultúra napi szavalóversenyek

voltak. Az országos egyházat az óvodások korcsoportja zsűrijében Kalina Katalin, az oktatási és iskolai osztály vezetője, az első és második osztályosok korcsoportjában Jancsó Kálmáné pedagógiai szaktanácsadó, nyugalmazott igazgató, a harmadik és negyedik osztályosoknál pedig Kákay István országos irodaigazgató képviselte.

Az ünnepélyes díjkiosztón a kategóriák győztesei az egybegyűlt szépszámú közönség előtt újra előadták nyertes produkcióikat.

■ K. I.

FOTÓ: HT-IP://REMENYIK.MAP.HU

Téli berek

Első országos evangélikus hitépítő tábor

► Új kezdeményezésként, első alkalommal rendezték meg január 28–31. között a Téli berek – országos evangélikus hitépítő tábor. A részt vevő 5–10. osztályos gyerekek igazi téli táborban érezhették magukat ezen a hétvégén, hiszen hatalmas fehér hótakaró borította be a környéket. A szakadó hó és a hideg csípte, pirosposzsgás, mosolygós gyerekek mindenkivel elfeledtették a hétköznapi szürkeségét, míg Nagybörzsönyben a roppant barátságos, meghitt és természetközeli szállás biztosította azt a békét és csendet, amely a lelki elmélyüléshez szükséges.

A lelkeség és a hit erejét ebben a téli időszakban csak heti egyszeri hittanóra, istentisztelet biztosítja. Az újra előbújó napsugár a gyerekeknek

ki célul. Az áhítatok és a beszélgetések során a táborozók azzal foglalkozhattak, mi rejlik lelkük mélyén, milyennek látják magukat, mire kell törekedniük, és hogy Isten hogyan szólhat hozzájuk, ha eltévelyedtek.

A közös éneklés és zenélés, a gondosan felépített áhítatok, a hitet és önismeretet elmélyítő játékok igazán bensőségesé tették a tábor. A kiscsoportos beszélgetések végén mindenki személyre szóló ígés lapot kapott, amelyet egymásnak készítettek a gyerekek. Ez alatt a néhány nap alatt valóban összekovácsolódott, igazi nagy családdá formálódott a közösség. A nagybörzsönyi gyülekezet is mélyen szíven viselte a tábor sorsát, a szervezők és a kis táborlakók ezúton is köszönik a sok gondoskodást és törődést.

A program részét képezte még egy hatalmas kirándulás is a fehérbe burkolózott erdő csendjében. Téli tábor lévén elengedhetetlen volt a közös mézeskalács sütés, a farsangi kéz-

A SZERZŐ FELVÉTELE

még várniuk kellett volna ahhoz, hogy vidám közösségben tölthesse nek időt Jézussal és a táborokból megismert barátaikkal. Márpedig éppen ezekben a fagyos téli hónapokban van a legnagyobb szükség Isten-től kapott melegségre, útmutatásra. Ezért a tábor témája így szól: *Lelkünk mélyén.*

Pellionisz Petra, a tábor vezetője a hosszú hétvégére a keresztény hit mélyítését, a szív melegségének megőrzését és az eddigi táborokban kialakult lelki közösség építését tűzte

műveskedés és a farsangi népi játékok. A résztvevők lelkileg feltöltődve, rengeteg izgalmas élménnyel térhettek haza.

■ HORVÁTH MÁRTI

További táboraink

- 4. Életfonal – országos evangélikus életvezetési tábor: április 29. – május 2. (6–11. osztályosok)
  - 14. Napvető – országos evangélikus gyerektábor: augusztus 1–7. (3–8. osztályosok)
- Jelentkezés: ifjusag.lutheran.hu/camper

Kedves Gyerekek!

► Albert és Pongrác lovnak egy hatfordulós feladatot kell megoldania Szakáll király kérésére. Oldjátok meg ti is a feladatokat, amelyek mindegyike egy-egy számmal kapcsolatos bibliai történethez kötődik, és a megfejtéseket összegyűjtve küldjétek el a szerkesztőség címére (*Evangelikus Élet szerkesztősége*, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: *Gyermekvár*. A végén ajándékot kaptok.

GYERMEKVÁR

3.

– Pongrác barátom, a mai bibliai történetünknek egy nagyon okos számár az egyik főszereplője.

– Várj, hadd találjam ki! Az *Ószövetségben* lehet róla olvasni?

– Igen.

– A gazdájának az ellenséges Móáb királynak, Báláknak a kérésére meg kellett volna átkoznia Izráel népét?

– Igen.

– De ő az első követek kérésekor nem indult útnak, mert az Úr nem engedte?

– Így igaz.

– Akkor újabb, még több és tekintélyesebb vezetőt küldött a király érte, és így el is indult Bálák királyhoz?

– Igen.

– Az Úr azonban megharagudott rá, és egy angyala állt az úton elé, akinek kivont kard volt a kezében?

– Igen.

– Azonban csak a számár látta őt, és hogy megvédje gazdáját, háromszor is megpróbálta kikerülni az angyalt; egyszer még a falhoz is lapult? Ezért nemhogy nem kapott köszönetet, de verés lett a jutalma?

– Igen.

– Akkor az Úr beszédre nyitotta a számár száját, és ő elmondta, hogy nem véletlenül volt engedetlen a gazdájával?

– Igen.

– Abban a pillanatban pedig a gazda is meglátta a kivont kardú angyalt, és rájött, hogy a számár háromszor is megmentette az életét?

– Igen.

– Akkor rákérdezek: Bálám számáról van szó?

– Igen. Úgyes vagy, Albert barátom, hogy így kitaláld! Ebben a történetben bizony a számár okosabb volt, mint a gazdája. Bálám pedig jó lelkét kapott, hogy az Úr akaratát tel-

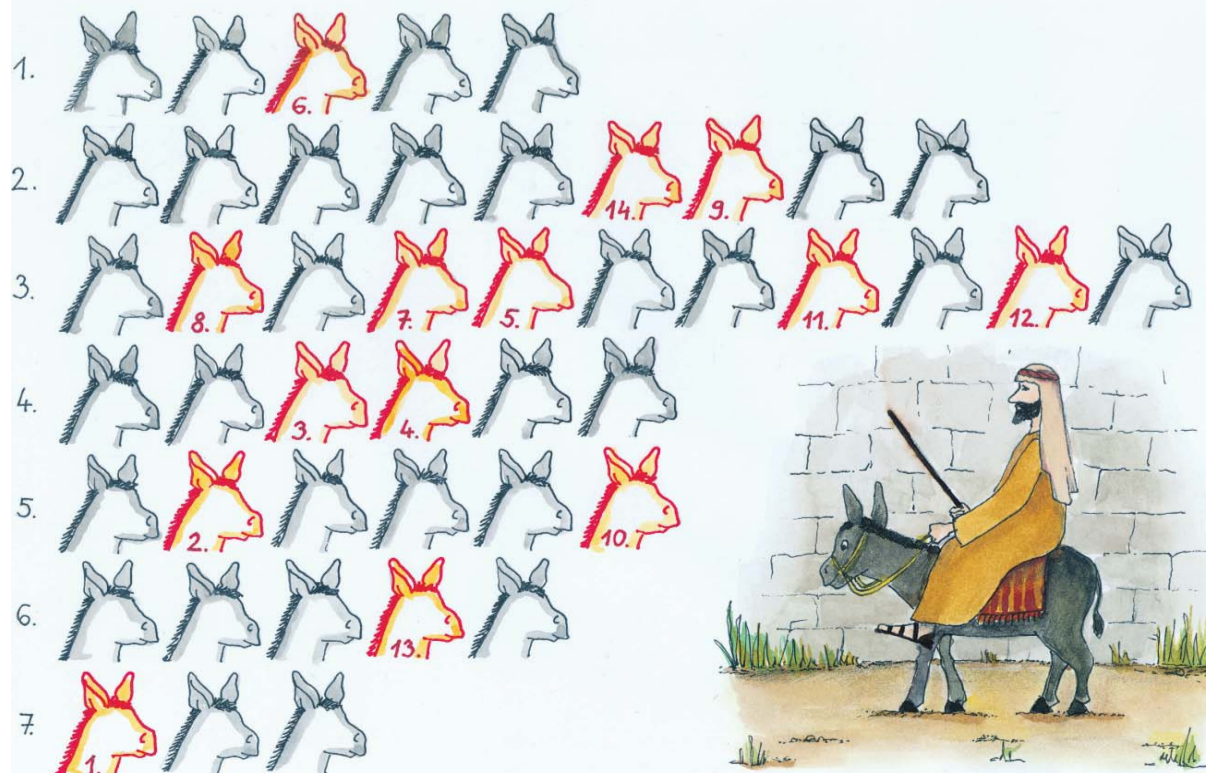
jesítse, és ne a saját feje után menjen. A történet végén pedig nem megátalkozta, hanem megáldotta Izráel népet, ahogyan Isten parancsolta neki.

– Most pedig oldjuk meg a keresztretjvényt, hogy megkapjuk a keresett szót!

Írjátok be a megoldásokat az üres számárfejekbe. Az így kapott számzótt betűket pedig a megfelelő négyzetekbe. Ha helyesen oldottátok meg, összeolvashatjátok a megfejtést.

1. Moáb királya
2. Ennyszer mentette meg a számár a gazdáját
3. Ezt tette a számár Bálám életével
4. Ez állt Bálám útjába
5. Ilyen volt a kard
6. Ez lett a számár jutalma
7. Ehhez lapult a számár

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

JENES KATALIN RAJZA

EGYHÁZFI-KONFERENCIA – RÉVFÜLÖP, FEBRUÁR 5–7.

„Féltő szeretettel gondozom a templomom”

► Az egyházi-konferencián Szabó Vilmos zalaegerszegi lelkész, a rendezvény ötletgazdája is előadást tartott. Az alábbiakban referátumának szerkesztett, rövidített változatát közöljük.

„Azonban minden illendően és rendben történjék.” (1Kor 14,40)

Úgy járt az egyházi tisztség, mint vízkereszt ünnepe, amely fontos üdvösségtörténeti eseményekre figyelmet, mégis háttérbe szorult. Ez történt az egyházi posztjával is. Fontos feladata lenne, hogy minden illendően és rendben történjék. Nagyon sok gyülekezetben azonban nincs is beiktatott egyházi. Sok helyütt a harangozó, majd a takarító feladatait vette át. Lassan elfelejtünk erről a tisztségről és a hozzákapcsolódó feladatokról. Ezért határozta el évekkor elelőtt, hogy tartunk egyházi-konferenciát.

Régebben az egyházi feladat, tisztség volt, nem fizetett munkakör. Például Galgagután a lelkész apácarácsos padban ült az énekek alatt, az egyházi pedig szemben a gyülekezettel. A templomtakarítást a gyülekezeti tagok sorban végezték, az egyházi felesége volt a harangozó. A régebbi időkben hosszú botjuk volt, amellyel az elalvókat felébresztették, a rendetlenkedő fiatalokat rendre utasították. Esküjük így szól: „Én, X. Y. esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek egy igaz Isten, hogy egyházi tisztségemben az evangélikus egyház törvényes rendjét elfogadom és megtartom, a rám bízott helyiségeket és berendezéseket rendeltetésükhöz méltóan gondozom és rendben tartom, tiszteggel járó feladataimat legjobb tudásom szerint hűséggel végzem el. Isten engem úgy segéljen. Ámen.”

Az egyházi lelki tevékenysége

Egy tréfával vezetem fel az ezzel kapcsolatos gondolatokat.

A lelkész javítja a kerítést. Egy kisgyermek megáll az utcán, és nézi. A lelkész többször is hátrapillant, majd megkérdezi:

helyzetekben, amikor az „ujjunkra ütünk”. Körültekintő mérlegelést kíván, hogy mit mondanak el ebből.

1973-ban egy szuplikációs istentisztelet után körültekintően a templom előtt a gyülekezet tagjai. Történetesen nagyapám testvére oda házasodott, így a szórványgyülekezet nagy része a rokonom volt.

– No, látjátok, ő a Miska fia, ma-holnap pap lesz.

S ezután elkezdődtek a történetek a gyülekezet néhai lelkészéről, arról, hogy milyen gazda volt, milyen ökrei voltak, milyen szénásszekeret tudott rakni... Egy szó sem esett arról, hogy milyen vigaszt adott Isten rajta keresztül, csak arról szólt a fáma, hogy ugyanolyan ember volt, mint mi...

Itt van óriási feladata az egyháziaknak, akik nemcsak akkor látnak bennünket, amikor Luther-kabátban hirdetjük az igét – az egyházi látják azt is, mi van a Luther-kabát alatt. Nem mindegy, hogy mit és hogyan adnak tovább a gyülekezetben.

Az egyházi az, aki lát bennünket szombaton, egy ünnepi forgatag előtt. Lehetetlen időben is szükséges, hogy bejőjön hozzánk – délben harangozás előtt vagy után, látja az ebédünket is. Lát bennünket emberként, lát istentisztelet, temetés, esküvő előtt, azt is hallja, amikor telefonálunk, hogy egy testvért bejuttassunk egy megyei vagy fővárosi kórházba, amikor gyógyszer beszerzését intézzük valakinek külföldről, esetleg kollégiumi szállást vagy albérltet

gyülekezeti tagok gyakran nem mondják meg a véleményüket a lelkésznek, hanem az egyházi előtt beszélnek egymással, így jut el a hír a lelkészhez.

Az egyházi nemcsak azt tudja jobban a híveknél, hogy milyen a lelkészcsalád élete, de azt is jobban tudja, hogy mi a véleményük a gyülekezeti tagoknál a lelkészről, mint maga a lelkész.

Az egyházi találkozik a templomba érkezőkkel először, s amikor távoznak, ő legtöbbször akkor is ott van az ajtóban. Nagyon fontos hangulati információkat kap; az ezekkel való élés igen nagy hatással van a gyülekezet életére.

Újabb példák. Minden lelkéssel megtörtént már, hogy temetésen a gyászoló család felsorolásában vagy az elhunyt életének ismertetése során hibát követett el. Ezt megint az egyházi tudja meg legelőbb, vagy esetleg a lelkésznek egyáltalán nem is szólnak róla. Vasárnap jön a család a templomba, ilyenkor fontos a helyreigazító mondat. De ha nincs ott a család, akkor nem istentisztelet előtt, hanem a hibáról, hogy egy látogatás során engesztelhesse ki a családot.

Nem mindegy, mit, mikor, hogyan adnak tovább a lelkésznek.

Az egyházi és a fizikai rend

A legkisebb rendellenességbe is beleköt az ördög, és eltereli a figyelmet. Rosszul kirakott énekszámok, ferde gyertya az oltáron, lógó pókháló, poros pad, rágógumi a padon. Nincs ostya az ostyartartóban, és ez a szereztetési igék alatt derül ki, ecetes a bor a kancsóban – ezek mind fontos dolgok.

Az egyházi látja utójára a lelkézt, mielőtt az bemegy a templomba. Nézze körül őt, hiszen egy rojt, egy kilógó akasztó, lelkészknél akár egy félrecsúszott csat is elterelheti a figyelmet.

Megtörtént velünk, hogy egy szombaton az egyházi lánya telefonált, hogy megbetegedett az édesanyja. Nem tudtunk már helyettest szerezni, gondoltuk, hogy majd mi felkészítjük a templomot. Délután feleségemmel és az irodavezető hölggyel hárman nekiláttunk – majd két óra múlva megállapítottuk, hogy többet nem engedjük kritizálni a munkáját... Noha sok kritika érte a gyülekezeti tagok részéről, akkor azonban nyilvánvalóvá vált, hogy nem könnyű ekkora épületet rendben tartani.

Egy hegedűművészről jegyezték fel, hogy a háború alatt tartott egy háborúellenes koncertet, s a háború hívei a koncert előtt néhány perccel eltepték a hegedű húrjait. A művész kiállt a közönség elé, és ezzel a tönkretett hangszerrrel, egy húrral csodálatos koncertet adott. Így dolgozik a jó Isten, a mennyei Atya is, aki minket, tönkretett eszközöket is sokak szolgálatába tud állítani. Mert mi Isten munkatársai vagyunk. (1Kor 3,9)

Ha a mennyei Atya eszközei vagyunk, annak kisugárzása van. Tanuljunk meg újra ezt a szót: szolgálat. Sikerült ezt a szót kiüríteni, lejáratni. Több gyülekezetben is megfordultam, kevés olyan helyzetet találtam, ahol a hűséges munkát az értékén tudta megfizetni a gyülekezet (gondnoki, kántori, egyházi, lelkészi), ezért olyan egyházi testvéreket várunk munkatársunknak, akik munkájukat Istennek szánt szolgálatként végzik.

Hogyan válik hitvallássá a harangozás?

Nógrádi falucska vagy esperesi székhely, a főváros második legnagyobb gyülekezete vagy Budapest egyik lakótelepének tövében megbújó maroknyi evangélikus közösség? Egylelkészes hely vagy legalább négy állandó szolgálattal bíró püspöki székhely? Élénk gyermek- és ifjúsági életet is magában foglaló gyülekezet vagy főleg hatvan éven felüliekből álló egyházközség? Hosszan lehetne sorolni a szempontokat, adottságokat és a belőlük fakadó helyi sajátosságokat, amelyek azokat a gyülekezeteket jellemzik, ahonnan a résztvevők a révfülöpi egyházi-konferenciára érkeztek.

Bármelyik tulajdonság dominált is a bemutatkozások során, egy mindegyikre jellemző volt: a vállalt szolgálatukat önfeláldozó hűséggel végző és tudásuk legjavát adó „oszlopos tagok” nagy szeretettel beszéltek gyülekezetükről és szolgálatukról. Pedig lehet, hogy világi főállásuk mellett lapátolják telen a havat, nyírják nyáron a fűvet, vagy mossák fel naponta a követ. Lehet, hogy többszöri gerinc- és egyéb műtétek után, egyéni és családi próbatételek közepette mennek, és végzik szinte láthatatlanul a rájuk bízott feladatot. Szolgálatuk sokszínűségét és vállalatuk mennyiségét mások csak akkor veszik észre, ha valami oknál fogva helyettesíteni kell őket.

Jól jellemzi a fent elmondottakat az a szombat esti telefonhívás, amelyet az egyik résztvevő osztott meg a többi konferenciázóval. Gyülekezetében aznap szeretetvendégség volt. A végén azt kérte tőle néhány gyülekezeti tag: hétfőn mutassa meg nekik, ő hogyan csinálja, mert hármuknak több órájába telt, míg mindent elmosogattak és helyére tettek az alkalom után...

Azonban a körképhez hozzátartozik például a székesfehérvári küldöttség is, amelynek a tagjai példaértékű saját megoldásukat tarták a többiek elé. A néhány éve bevezetett új liturgiának köszönhetően lépésről lépésre kialakult egy tíz-tizenkét fős segítő csapat, így nem egy emberre hárul a sok és sokféle elvégzendő feladat. Ötösével-hatosával, egymást váltva látják el – az oltárdíszítés, takarítás és hasonló teendők mellett – az istentiszteleti szolgálatokat. Akik indíttatást éreznek a szolgálatra, azoknak gyülekezetimunkatárs-képzőt szerveznek a helyi lelkésznek.

Ha felmérést végeznénk, valószínűleg azt az eredményt kapnánk, hogy gyülekezeteinkben általánosabb az egyszemélyes vagy épp családi megbízatás a templom és a gyülekezeti alkalmak körüli feladatok elvégzésére. Hét éve a váci gyülekezetben üresedett meg az úgynevezett harangozói szolgálati hely, amely nemcsak a harangozást foglalja magában. A lelkész hétről hétre kihirdette a lehetőséget, de senki sem jelentkezett.

– Ott ültem vasárnaponként a templomban, és sorra vettem magamban az embereket. Ő is elvállalhatná, neki is beleférne az életébe, ő meg miért nem jelentkezik? – meséli *Menczer Sándorné, Marika*. – Ahogy telt-múlt az idő, lassan megérett bennem a gondolat, és úgy éreztem, megszólított az Isten, hogy nekem kellene elvállalnom. Megbeszéltem otthon a családommal, majd támogatásukkal jelentkeztem. Valójában közösen vállaltuk a férjemmel, tavalyelőtti halála óta a fiamek segítenek be. Sok munka, de nagy öröm és áldás.

Kostyál József, a zuglói gyülekezet „Józi bácsija” minden délelőttjét a templomban vagy akörül tölti.

– Engem a lelkészknőnk, *Tamáty Tamásné, Zsóka* tanított meg harangozni. Még hagyományos módon – nem elektromos vezérléssel – szólnak a harangjaink. Többször kérdezte tőlem is, hogy nem harangoznék-e vasárnap az istentisztelet kezdetekor. Ödökdöttem tőle, mert tudtam, hogy nem olyan egyszerű irányítani, főleg megállítani a harangot. Az egyik alkalommal már Luther-kabátban, *Agendával* a kezében újra odajött hozzám. Magával hívott, kezembe nyomta a könyvét, majd úgy Luther-kabátosan, nő léteire elkezdte a harangkötelet húzni. A végén rám nézett, és megkérdezte: „Most már megtanulta a harangozást?” „Meg” – feleltem. Azóta nemcsak hogy szabályosan irányítom a harangokat, de Jézus földi életéire emlékezve mindig harmincháromszor húzom meg vasárnaponként a harangkötelet.

A pestlőrinci gyülekezetből a hangosítási felelős tag érkezett a konferenciára. Sok közösség számára megszívlelendők *Hadady Zsombor* szavai.

– A templomban minden vasárnap rögzítjük az istentiszteleten elhangzottakat, ezt aztán a honlapunkra feltéve bárki meghallgathatja, letöltheti. Az ötlet eredetileg onnan származik, hogy néhány éve a testvérem kiment külföldre, és neki szerettem volna elérhetővé tenni a vasárnapi alkalmakat. Ez odáig fejlődött, hogy nemrégiben álltunk át a digitális rögzítésre, vagyis a templom hátuljában elhelyezett keverőpultot számítógépre rögzítjük a hangot; eddig minidiszket használtunk. Nagyon fontos misszióknak tartjuk ezt, hiszen sokkal több emberhez juthat el ezáltal Isten üzenete.

FOTÓK: BODA ZSUZSA

– Kíváncsi vagy, hogy kell megjavítani a kerítést?

– Nem! Azt tegnap édesapámtól megtanultam, mi is kicseréltük a törött léceket. Arra vagyok kíváncsi, mint mond a tisztelendő bácsi, amikor az ujjára üt.

Az egyházi testvérek sokszor látunk bennünket, lelkészeket ilyen

szervezünk az egyik fiatalnak. Vagy esetleg még olyankor is lát, amikor imádkozunk a gyülekezetért. Kivitt hírekkel építeni vagy rombolni lehet a gyülekezetet.

A behozott hírek is formálnak. Fontos, hogy mikor és milyen felhanggal adják át az egyházi hírt nekünk, lelkészeknek. Ugyanis a

FOTÓK: BODA ZSUZSA

HIRDETÉS

Meghívó presbiteri hétvégére

Szeretettel hívjuk gyülekezeteink presbiterit és a gyülekezetekben szolgáló testvéreket a február 19. és 21. között megrendezendő alkalmunkra Piliscsabára, a Béthel Missziói Otthonba. A program péntek délután 18 órakor kezdődik, és vasárnap ebéddel fejeződik be. Alkalmunk témája: „...légy példája a hívőknek beszédben, magaviseletben, szeretetben, hitben, tisztaságban.” (2Tim 4,2)

Jelentkezni, illetve informálódni az EKE Alapítvány címén és telefonszámán lehet: 1068 Budapest, Szondi u. 95. 1/1.; tel./fax: 1/332-7063; e-mail: ekeal@freemail.hu; honlap: eke.lutheran.hu.

HIRDETÉS

Farsangi imahét Csömörön

Böjtre előkészítő sorozat lesz a csömöri gyülekezetben február 14-től 21-ig minden este 18 órától a gyülekezeti házban. A farsang végi, böjti kezdeti, úgynevezett farsangi imahét vendégszolgálói:

Február 14., vasárnap: *Vető István* lelkész, Budapest-Cinkota
 Február 15., hétfő: *Németh Mihály* lelkész, Maglód
 Február 16., kedd: *Bódi Emese* latin–művészettörténet tanár, Evangélikus Hittudományi Egyetem
 Február 17., szerda: *Ponicsán Erzsébet* lelkész, Budapest-Rákospalota
 Február 18., csütörtök: *Pethő Attila és Pethő-Udvardi Andrea* doktorandusz hallgatók, Evangélikus Hittudományi Egyetem
 Február 19., péntek: *Fatalin Helga* lelkész, Hatvan
 Február 20., szombat: *Baranyayné Rohn Erzsébet* lelkész, Kőszeg
 Február 21-én, böjti első vasárnapján a fél 11-kor kezdődő úrvacsorai istentiszteleten *Baranyay Csaba* kőszegi lelkész hirdeti az ígét. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

HIRDETÉS

Meghívó

Szeretettel hívjuk minden testvérünket hagyományos egyházkerületi napunkra, amelyet a bakonycsérnyei evangélikus templomban (Bakonycsérnye, Dózsa Gy. u. 1.) tartunk február 27-én, szombaton.

9.30–10.00: Gyülekezés, éneklés
 10.00–10.15: Köszöntő – *Szabó György* egyházkerületi felügyelő
 10.15–10.30: Áhítat – *Szarka István* lelkész, esperes
 10.30–11.30: Előadás beszélgetéssel: *10 éves lesz újjáalakult egyházkerületünk – Ahogy elkezdődött – Lackner Pál* dandártábornok, protestáns tábori püspök
 11.30–12.00: A bakonycsérnyei gyülekezet óvodásainak és énekkarának műsora
 12.00–14.00: Ebédszünet (az étkező turnusok cseréje alatt folyamatos filmvetítés)
 14.00–14.15: A bakonycsérnyei gyülekezet énekkarának műsora
 14.15–14.50: A teológiai pályázat eredményhirdetése
 14.50–15.10: Könyvbemutató – *Isó Dorottya: Keresztény etika – mindenkinek – Kovács László* dunakeszi lelkész
 15.15-től: Úrvacsorás istentisztelet – *Ittész János* püspök
 Az ebédlétszám miatt nyomtatékosan kérjük testvéreinket, hogy részvételi szándékukat legkésőbb február 22-ig jelezzék a szokásos módon a győri püspöki hivatalban.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület elnöksége

Istentiszteleti rend • 2010. február 14.

Ötvened vasárnapja (Esto mihi). Liturgikus szín: zöld. Lekció: Lk 18,31–43; Ám 5,21–24. Alapige: Jak 3,13–18. Énekek: 441., 503.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Balicza Iván; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Herzog Csaba; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstűck M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Grendorf-Balogh Melinda; de. 11. (úrv., kantátázenés istentisztelet) dr. Bácskai Károly; du. 6. (asztali beszélgetések) Süveges Gergővel és Rudan Margittal B. Pintér Márta beszélget a házasság hete jegyében; **VII., Városligeti fasor 17.** de. háromnegyed 10. (angol nyelvű, úrv.) dr. László Virgil; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 11. 19–21. I. emelet** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) dr. Joób Máté; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Joób Máté; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) D. Szabik Imre; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Grendorf Péter; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. Grendorf Péter; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (családi) dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: BODA ZSUZSA

ERŐS VÁRAK

Csonkatorony Soltszentimrén

E hajdani várost földülta az ozmán, / Kő kövön nem maradt, csak az isten házá. / A templom maradt meg – de ez is betegen – / Hogy a pusztulásnak gyászolója legyen. / És gyászolt a templom több hosszú századot... – írta Petőfi Sándor 1845-ben fogant, A csárda romjai című versében egyik legkarakteresebb Árpád-kori műemlékünkéről, a Soltszentimrén található, Csonkatorony névvel illetett pusztatemplomról.

A Bács-Kiskun megyei település Báromajornak nevezett külterületén található rom, bár szakrális szerepét az évszázadok során elvesztette, az elmúlt évtizedben kultikus helyé vált. A keresztény zarándokok mellett látogatói között megtaláljuk a régimúlt emlékeit kutató régészeket és történetészeket. Csillagászok mérik az egykor kötelező kelet-nyugati tájolás pontosságát, vagyis az épület keleteletét. Turisták érkeznek az ország távoli pontjairól a páratlan műemlék kedvéért. És fantaszták keresnek bizonyítékokat és metafizikai összefüggéseket az építmény és Szent Imre herceg tragikus halála között.

A Csonkatorony valós története az ókorba nyúlik vissza. Helyén a római korban katonai erődítmény állott. Szent István rendeletét alapul véve használták fel ennek – falszerkezetében ma is jól látható – köveit a templom építéséhez. Pontos építési dátuma nem ismert: egyes források szerint a 11. század, a legnagyobb valószínűség szerint a 13. század vége,

gótikus stílusú szentélyképzése alapján a 14. század eleje.

A törökidulást a román stílusú templom átvészelte – a falu, a gyülekezet azonban 1529 környékén elpusztult.

Az első ásátások az 1860-as években zajlottak a környéken, számtalan régészeti emlék felszínre hozatalával,

A SZERZŐ FELVÉTELE

míg a templomrom jelentőségére a *Pesti Hírlap* egyik 1880-ban megjelent cikke hívta fel a szélesebb nyilvánosság figyelmét. 1920-tól folytatódott a környéken a régészek munkája, a templom felújítására, esetleges hitéleti

célokra való újbóli alkalmassá tételére indított gyűjtés azonban az 1930-as Szent Imre-év ellenére sajnálatos módon eredménytelen maradt. Így az egyre rosszabb állapotba került istenháza állagmegóvása csak 1961-ben történhetett meg.

A 2000-es millenniumi esztendőben zajlott újbóli műemléki felújít-

tása, ekkor került kilenc méter magas tornyára védősíak, illetve ekkor állították fel tornyának előterében az Imre herceget ábrázoló fakezest.

■ REZSABEK NÁNDOR

Előadás-sorozat hazánk történelméről

Mintegy száz előadásból álló, tizenhét várost érintő országos sorozatot indított február 6-án a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ). A rendezvényeken feldolgozzák Magyarország történelmét, illetve a vallásnak az évszázadok során betöltött szerepéről lesz szó – közölte *Osztie Zoltán*, a szervezet elnöke budapesti sajtótájékoztatóján.

A *Keresztény gyökerek és a boldog magyar élet* című, tíz nagy témakört feldolgozó programsorozat keretében azt igyekeznek válaszolni, hogy „mit kö-

szönhet a magyar nemzet a kereszténységnek” – tette hozzá a szövetség vezetője. Az első rendezvényt a budapesti Központi Papnevelő Intézet dísztermében tartották, ezen *Erőd Péter* bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek mondott zárószót.

Osztie Zoltán közölte: az előadások témái időrendben követik a magyar történelem fontos fejezeteit, a honfoglalást megelőző időktől az Árpád-koron át napjainkig. A felkért előadók bemutatják – a többi között

– a Kárpát-medence kora középkori kereszténységének bizonyítékait, „a Szent István-i örökséget” és a magyarok Mária-tiszteletét. Ezenkívül az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend, a pálosok történetéről is tartanak előadást, továbbá szólnak „a mai magyar társadalom előtt álló feladatokról, az ország erkölcsi és gazdasági újjáépítéséről”, illetve a hagyománytisztelet és a liberalizmus között fennálló ellentétéről – tette hozzá a KÉSZ elnöke.

▶ MTI

A hónap könyve – februárban a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

Asztali beszélgetések 3. – Közös örökségünk

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Eredeti ára: 1750 forint.

http://bolt.lutheran.hu/

E-mail: kiado@lutheran.hu

Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

HIRDETÉS

Lelki határok – az Embertárs új száma

Megjelent az *Embertárs* című ökumenikus lelkigondozói és mentálhigiénés folyóirat új száma.

Tartalma: Szabó Ildikó: *Lelkesi identitás a posztmodern korában – Kérdések és útkeresés* • Benkő Antal SJ: *A remény és útjai – Pszichológiai és spirituális szempontok* • Chevallier Laetitia FMM: *Lelki kísérés és lelkigondozás – Határmezsgye a lelkigyakorlat-adásban* • Bányai Miklós: *Ismételt megtérések visszaeső bűnözőknél – Börtönben fogva tartottak vallási- és lelkiállapot-felmérése 2.* • Kiss Georgina Orsolya: *A magyar református lelkigondozás története*

A folyóirat ára 1000 forint. Előfizethető: Embertárs szerkesztősége, 1406 Budapest, Pf. 30. Tel.: 30/421-9078. E-mail: embertars@free-start.hu.

Megvásárolható az evangélikus könyvesboltban (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1052 Budapest, Deák Ferenc tér 4.).

HIRDETÉS

Köszönet

Szeretettel köszönjük a gyászoló családnak és minden adományozónak a *Gáncs Aladár* lelkész és egyházenész testvérünk temetése kapcsán felajánlott koszorúmegváltást. A beérkezett összeget – 361 625 forintot – a kántorképzés ügyére fordítjuk. Gáncs Aladár maga is évtizedekig oktató a kántorképzőkön, és figyelemmel kísérte a Mandák Otthon életét.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Kántorképző Intézete
 2151 Fót, Berda József u. 3.
 Számlaszám: OTP BANK
 11705008-20150846

FIZESSEN
 ELŐ
 LAPUNKRA!

Ingyenes vagy fizetős tartalom?

Pár év óta január táján temetni szokták a nyomtatott médiát, és úgy tekintenek rá, mint egy máris letűnt kor maradványára, amelyet pillanatok alatt elsöpör az internet híradata. Be kell ismernünk, hogy egy jól felépített híroldal messze több lehetőséget rejt magában, mint a korlátozott felületbe zárt, papíralapú újság: böngészhetünk az érdekes olvasói vélemények között, vagy megnézhetjük, hogy kik osztották meg ismerőseikkel az adott cikket, könnyebben tájékozódhatunk afelől, hogy nekünk érdemes-e elolvasni azt, vagy inkább egyet kattintanunk kell a vissza gombra.

A szép új világ azonban jelenleg csak ígéret, ugyanis egy átlagos amerikai újság és internetes változata közül még mindig az első termeli a bevételek 95%-át, és valószínűleg Magyarországon sem más a helyzet. Így egészen világos: a nyomtatott lapok nélkül a netes változat nem életképes.

Ezek a reklámozásból befolyó összegek ráadásul a 2004-es csúcs óta mintegy 40%-ot zuhantak, és a pesszimista becslések szerint idén 20%-kal, jövőre 15%-kal, utána pedig évről évre 5%-kal fognak még csökkenni. A gazdasági válsággal még nem számoló Philip Meyer ugyanakkor már a 2004-es rekordévben megjósolta, hogy 2045-ben fog megjelenni az utolsó nyomtatott lap (a prognózist tartalmazó, *The Vani-*

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

shing Newspaper című könyve elérhető a neten is a <http://books.google.hu/books?id=DRRxG-0OyGc> címen). Ha pedig csak addig húzzák a legjobb, legnevesebb periodikák is, akkor vajon mikor jön el az ideje, hogy a sajtó összekapja magát, és új bevételi források után nézzen?

Mihók Attila, a Ringier Magyarország igazgatója szerint: most jött el (http://nol.hu/lap/mo/20100102-a_vilaghalon_is_fizetos_lehet_a_minosegi_tartalom). Év eleji nyilatkozatának lényege ez volt: „Megoldást kell találni arra, hogy az igényes tartalom előállító médiatekák az interneten közzétett anyagaik után is direkt bevételekhez jussanak.” Az általa elképzelt fizetős modell lényege az, hogy bizonyos prémium tartalmak után kellene fizetni. Példaként pedig egy focimeccsről szóló híradást választott: az eredményt és a mérkőzés fontosabb eseményeit mindenki megismerhetné, de a nagy képek és a gólok videói már csak a prémium felhasználóknak lennének elérhetők.

A kérdés azonban igen összetett.

Az internet kínálata lassanként a végtelenhez tart, és egy zártágra épülő modell esetén fennáll a veszélye annak, hogy a kíváncsi látogatók egy másik oldalra látogatnak a plusz információért, csökkentve ezáltal a fizetős modellt alkalmazó oldal látogatottságát, amely ennek következtében reklámbevételektől fog elesni.

A *New York Times* 2005 és 2007 között már próbálkozott hasonlóval, és akkor nem jártak sikerrel. De 2011-ben megpróbálják új lendülettel dollárosítani on-line tartalmaikat: terveik szerint a látogató havonta csak bizonyos számú cikket olvashatna el, a többit csak akkor, ha előfizet a szolgáltatásra. Az egész leginkább a kötélánc-hoz hasonlít, csak éppen az előfizetési díjakkal és a reklámbevételekkel kell tökéletesen egyensúlyozni. És ez még csak nem is tűnne lehetetlennek.

A mostani elképzelések ugyanakkor világosan jelzik a micropayment megoldások kudarcát, amelyeknél minden egyes tartalmi egységért egy minimális összeget kellett volna fizetni. *Chris Anderson Ingyen!* című könyvében ezt annak a pszichológiai gátnak az „áttörési költségével” magyarázza, amely minden egyes vásárlási folyamat kísérője. A kötet megoldási javaslatokkal is előáll, amelyekre még visszatérünk e hasábon...

■ NAGY BENCE

Tizenkét jó tanács internetező házaspároknak

Mit tegyünk, hogy megóvjuk házasságunkat a közösségi oldalak veszélyeitől?

Az internetes közösségi oldalak összehozzák a régi barátokat, ám a szakemberek szerint problémákat okozhatnak a házasságban.

Az amerikai *Krafsky* házaspár *A Facebook és a házasságod* című, februárban megjelenő könyvében hat dologra bízta és hat dologtól óvja a házastársakat.

- *Húzzuk meg a határokat saját magunk, házastársunk és házasságunk védelmében!* Beszéljük meg házastársunkkal, mi az, amit mindketten elfogadunk, és mi az, amit szeretnénk elkerülni! Ha előre meg egyezünk, sok nézeteltéréstől és fájdalomtól óvjuk meg magunkat.

- *Családi állapotunknál jelöljük be, hogy házas, és hagyjuk is így!* A közösségi oldalak felhasználói egészen másként viszonyulnak ahhoz, aki házas, mint ahhoz, aki nem. Ha házassági problémákkal küzdünk, ne változtassuk állapotunkat *bonyolult*-ra, mert ezzel csak nehezítjük a helyzetet!

- *Mindig mondjuk el egymásnak, kiket jelölünk ismerősnek, és ki akar minket ismerősnek jelölni!* Az ismerősök sokfélék lehetnek: gyerekkori játszótársak, osztálytársak, jelenlegi munkatársak, a tágabb keresztény és más közösség tagjai. Mindegyiküknek megvan a maga története, amelyet a házastársunk nem feltétlenül ismer. Beszéljük egymásnak az ismerőseinkről!

- *Mondjuk meg egymásnak a felhasználói nevünket és a jelszavunkat!* Az egymásnak adott életben a bizalom megőrzése szempontjából fontos, hogy mindig áttetszőek legyünk. A belépési adatok megosztása azt jelenti: nyílt lapokkal játszunk. Ez mindkét fél számára érzelmi biztonságot nyújt.

- *Frisstítéskor hetente legalább egyszer írjunk valamit a házastársunkról is!* A hitvesi kapcsolatot erősíti és védi, ha a közösségi oldalt is felhasználjuk arra, hogy kifejezzük, mennyire fontos számunkra a társunk. (Persze túlzásba sem szabad vinni egymás dicséretét, mert másoknak idegesítő lehet.)

- *Beszélgessünk arról, ami a közösségi oldalon történik!* Ami a közösségi oldalon történik, nem marad a lapotba zárva. Egy-egy félresikerült mondat, váratlan bejegyzés gondolatokat, kérdéseket vet fel, amelyekről érdemes otthon kettesben elbeszélgetni.

Mit ne tegyünk, hogy megóvjuk házasságunkat a közösségi oldalak veszélyeitől?

- *Ne tegyünk csipős megjegyzéseket a házastársunkra, és ne írjunk róla rosszat!* Ha az oldalon szerepel is a kérdés, hogy mi jár a fejünkben, nem biztos, hogy ez tényleg mindenkit érdekel. Ha egy-egy bejegyzésnél bizonytalanok vagyunk, gondoljunk arra, hogyan fogadná például az anyósunk, a főnökünk, a lelkiatyánk, s csak azután küldjük el!

- *Ne jelöljük ismerősnek a régi szerelmeinket vagy akikkel valaha bizalmas kapcsolatban álltunk!* Az ártatlan „vajon mi lehet vele” könnyen oda vezethet: „Igazán nem akartam, hogy ez történjen!” A régi kapcsolatok felélevenítése fölösleges veszélyt jelent a házasságra. Bizonytalanságot, féltékenységet idézhet elő a házastársban, sűrűlődséget, eltávolodást a hitvestársak között, valóságtól elrugaszkodott, értelmetlen gondolatokat a fejünkben. Ha egy szakítás után két egyedül maradt fél között nem tanácsos a virtuális ismeretség ápolása, mennyivel kevésbé tanácsos akkor, ha házasságban élnek!

- *Ne feledkezzünk meg az időről!*

Mindenkinek szüksége van a nap folyamán egy kis kikapcsolódásra. A közösségi oldalak jó lehetőséget adnak erre: pihentető az ismerősök, a játékok, a csoportok között keresgélés. A felhasználók átlag napi 12-15 percet töltenek a *Facebookon*, ami még egészséges dózisnak tűnik. Ha azonban az internetes idő kezd a házastársi kapcsolat rovására menni, át kell gondolnunk az időbeosztást, és változtatnunk kell! Állítsuk be az órát 15 percre, és ha letelt, lépünk ki, és kapcsoljuk ki a számítógépet!

- *Ne írjuk ki az üzenőfalra, hogy elutazunk vagy a házastársunk elutazik!* Ez elsősorban biztonsági kérdés. Egy ártatlan bejegyzés, hogy egyikünk távol van, egyúttal jelzi a rossz szándékúknak, hogy védtelenebb az otthonunk, a családuknak. Ennyire jól ismerjük az összes virtuális ismerőst? És az ő ismerőseiket? Egy ismerős válasza – anélkül, hogy tudnánk róla – sok, számunkra ismeretlen emberhez viheti el az üzenetet: „A férjem elutazott!”

- *Ne chateljünk ellenkező nemű személyekkel!* A chat kettesben folytatott, élő üzenetváltás, amely a kilépéskor törölődik. Az érzelmi kapcsolatnak három összetevője van: a rejtettség, a kémia és a bizalmas közvetlenség. A chatelés kiváló körülményeket teremt e három összetevő keveredéséhez, ahonnan a dolgok szinte „adják magukat”. Előzzük meg a bajt: ne chateljünk!

- *Ne engedjük, hogy a közösségi oldal elvonja a figyelmünket, amikor a házastársunkkal vagyunk!* Nem csak a frissítés veheti el az időt a házastársától: az is elvonhatja tőle a figyelmünket, ha valakiről rossz hírt olvastunk. Ügyeljünk rá, hogy együttléteink, a különleges pillanatok internetmentesek legyenek; se számítógép, se mobiltelefon ne zavarja az egymásnak ajándékozott időt!

► Forrás: *Magyar Kurír*

EVÉL & LEVÉL

Kiegészítés a magyar nyelvemlék-kiállításához

Örömmel olvastam az *EvÉlet* írásaiban, hogy az Országos Széchényi Könyvtár kiállítása sokaknak tetszik. Meglehető módon a cikkírók elfelejtették lejegyezni a kiállítás kurátorának, megálmodójának, összeállítójának a nevét. A sajnálatos hiányt pótolom: a különlegesen szép, tartalmas nyelvemlék-kiállítás kurátora *dr. Madas Edit*, a középkori kódexirodalom jeles ismerője, számos könyv és tanulmány szerzője. A megnyitón *Monok István* főigazgató beszédében kiemelte, hogy a gazdag választék, a sok értékes és néha elveszettnek hitt kódex bemutatása Madas Edit áldozatos és leleményes gyűjtőmunkáját dicséri, aki gyakran lehetetlennek tűnő kapukat is megnyitott és szigorú őrzési szabályokat is megszelídített szimpátiát ébresztő kitartásával. Nézzük meg minél többet ezt a páratlan ritkaságokat is bemutató gyűjteményt még február hónapban, keddtől szombatig 10–18 óra között.

Szívből ajánlanám a kiállítást a nemrégiben a kereszténységgel csipkelődő újságíróknak is, hiszen a középkori kolostorok hűséges és fáradhatatlan kódexmásolói és tanítói vetették meg az alapot mai íráskultúránkhoz, az ő tollforgatásukhoz is.

CSEPREGI PIROSKA (Budapest)

A klímaváltozásról másképpen

A hőmérséklet jelenleg észrevehetően emelkedik, ami megváltoztatja életkörülményeinket. A szakemberek és politikusok a változás katasztrofális következményeire hívják fel az emberek figyelmét, és olyan intézkedéseket sürgetnek, melyek lassíthatják vagy megállíthatják ezt a folyamatot.

A klímaváltozás nem új jelenség. A hőmérséklet mindig vagy emelkedik, vagy csökken. A 16. században például markáns lehülés kezdődött, ami sokfelé éhínséget okozott. A középkorban Grönlandon viking települések voltak, még tehenet is tartottak. Aztán jött a lehülés, és megfagytak. Az eszkimók viszont tovább éltek, mert alkalmazkodtak a megváltozott életkörülményekhez. Ma az újdonság az, hogy az ember alkalmazkodás helyett azt képzeli, hogy a klímaváltozást maga tudja irányítani. Megtanultuk szabályozni a születést és a meghalást, génmanipulációval újfajta növényeket hozunk létre, őserdőből sivatagot csinálunk, ki tudunk lépni a világűrbe, de az időjárást nem tudjuk befolyásolni.

A klímát alakító erők ugyanis nagyságrendekkel nagyobbak, mint hogy azokra az ember említésre méltó módon hatni tudna. Ki merné állítani, hogy meg tudná változtatni az óceánok hőmérsékletét akárcsak egy tized fokkal? Pedig ez az egyik meghatározó tényezője az időjárásnak. Ki tudná elzárni a vulkánokat, amelyek autók millióinál több gázt bocsátanak ki folyamatosan? Az időjárást rendkívül bonyolult és összetett fizikai és kémiai folyamatok alakítják, melyeket nemhogy irányítani, de kiismerni is alig tud az ember.

Kétségtelen, hogy emelkedik a hőmérséklet, ami életkörülményeinket megváltoztatja, de ahelyett, hogy politikusok százai utazgatnának kontinensről kontinensre, és azon vitakoznának, hogy kinek és hogyan kell ezt a folyamatot megállítani, arról kellene beszélni, hogy mit kell tenni a megváltozott éghajlat miatt, hogyan tudunk alkalmazkodni a változáshoz.

Természetesen szükség van a levegő, a vizek és a talaj szennyezésének csökkentésére. Véget kell vetni a föld kincsei pazarló elhasználásának. Meg kell változtatni a „nyugati” gazdag világ életstílusát, de mindennek semmi köze a globális felmelegedéshez. A klíma változik és mindig is változott. Ezt az ember a fentebb említett okok miatt nem tudja befolyásolni, bármennyire állítják is egyesek az ellenkezőjét. Tudnánk viszont jobban alkalmazkodni a megváltozott viszonyokhoz, ha meglenne erre az akarat. Magyarországon például víztározókat és csatornákat kellene építeni. A városokban zöld területeket létesíteni a sok beton és aszfalt helyett. Ez pénzbe kerülne, de vajon megvan-e az akarat erre a gazdagoknál? Képtelenség követelni a politikusoktól, hogy tegyenek valamit, ha a „választók” nem akarják.

Ahelyett, hogy a hőmérőt és viharokat meg akarnánk állítani, meg kellene tanulunk a túlélés technikáját és új az életformát. Az eszkimóknak sikerült, sokan viszont elpusztultak, mert ragaszkodtak tarthatatlan életformájukhoz.

SZILAS ATTILA (Várpalota)

SZERETET VENDÉGSÉGRE

Csokis muffin

Hozzávalók: 20 dkg liszt, 15 dkg cukor, 15 dkg Rama margarin, 3 tojás, 1 csomag vaníliás cukor, 3 kávéskanál sütőpor, egy csipet só, 2 evőkanál kakaópor, gyümölcslekvár vagy gyümölcsdarabkák

Elkészítés: A margarint összekeverjük a cukorral és a tojássárgákkal, majd hozzáadjuk a lisztet, sütőport, sót és kakaóport. Az így kapott masszába belekeverjük a kemény habbá vert tojásfehérjét. A muffinsütő mélyedéseibe töltjük a tésztát. Fakanállal mindegyikbe kis üreget fúrunk, amelybe lekvárt töltünk, vagy gyümölcsdarabokat szórunk. A legvégén egy kiskanállyal

tésztával befedjük a süteményeket. Körülbelül 150 fokra előmelegített sütőben húsz perc alatt készre sütjük.

Magyarországi Evangélikus Egyház

Honlap: www.evangelikus.hu

HÍREK, HIRDETÉSEK

Szeretettel hívjuk az érdeklődőket az Evangélikus Nők Klubja alkalmára február 20-án 10 órai kezdettel egyházunk országos irodájának földszinti előadótermébe (Budapest VIII., Üllői út 24.). Vendégünk *Tóth-Szölös Mihály* nyugalmazott lelkész lesz, aki *Reményteljes múltból a jövő felé* címmel tart előadást.

A budafoki gyülekezetben (1221 Budapest, Játék u. 16.) február 14-én délelőtt 10 órától családi vasárnapot tartunk, amelynek keretében *dr. Major Jenő* biológus tart előadást *Korunk népbetegségei és megelőzésük* címmel. Szeretettel várjuk az érdeklődőket.

HIRDETÉS

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium szeretettel várja a 2010/2011-es tanévre nyolcosztályos és négyosztályos tagozatára a jó tanuló, keresztyén diákokat. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a jelentkezési lapok és a mellékletek beérkezési határideje az iskolába: 2010. február 19. Bővebb információt találnak honlapunkon: www.deg.sulinet.hu.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐMESTER

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

HIRDETÉS

KÖSZÖNTÉS

Szeretettel köszöntjük *Vancsó József* nyugalmazott, volt gyömrői evangélikus lelkészt 95. születésnapján és kedves feleségét, *Vancsó Józsefnét* 60. házassági évfordulójuk alkalmával! Isten áldása kísérje további életüket!

A család

APRÓHIRDETÉS

Kőbányán, az evangélikus templom szomszédságában 49 négyzetméteres, egyszobás, parkra néző, gázfűtéses, felújítandó lakás tulajdonostól eladó. Tel.: 20/947-1143.

WWW.EVANGELIKUSELET.HU

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Ítéldétek meg tehát, mi kedves az Úrnak. Ef 5,10 (Ám 5,24; Mk 8,31–38; 1Kor 13,1–13; Zsolt 31) Önálló gondolkodásra biztat Pál apostol. Összekuszálódott világunkban – amelyben összefonódik a jó és a rossz – kell megítélnünk, hogy mi kedves az Úrnak. Szinte nincs is az életnek olyan területe, ahol ne éreznénk, hogy milyen szétválaszthatatlanul kapcsolódik össze benne a jó és a rossz. Mi alapján fogadjunk el, vagy utasítsunk el? Mi igazít el bennünket? Hogyan döntünk? Pál apostol ad támpontot. A viláosság gyümölcseiről ír az efezusi gyülekezetnek: Jóság, igazság, egyenesség. Ez a döntésben a mérce.

Hétfő

Az Úr pedig előttük ment nappal felhőoszlopban, hogy vezesse őket az úton, éjjel meg tűzoszlopban, hogy világítson nekik. 2Móz 13,21 (1Jn 1,5; Lk 13,31–35; 5Móz 17,14–20) Izrael fiai elindultak Egyiptomból. Isten kerülő úton vezette őket. Nem a filiszteusok országa, hanem a Vörös-tenger pusztája felé. A kerülő út nem volt véletlen. Isten így óvta meg népét attól, hogy félelemből visszatérjenek Egyiptomba. A kerülő útnak nem mindig látszik a célja életünkben. Talán néha vádlón kérdezzük Istent: „Miért kell nekem ezt az utat végigjárnom?” Amikor Isten kerülő úton vezet, ő – bár sokszor nem így látjuk, nem így érezzük – velünk van. S ahogy Izrael fiait vezette felhőoszlopban és tűzoszlopban, úgy vezet bennünket is, egészen a célig.

Kedd

Jézus így szólt a kánaáni asszonyhoz: „Asszony, nagy a te hited, legyen úgy, amint kívánod!” És meggyógyult a leánya még abban az órában. Mt 15,28 (1Móz 32,27; Lk 5,33–39; 5Móz 18,9–22) Irigylésre méltó a kánaáni asszony. Legfőképpen a bátorsága és a merészsége. Nem sokat mérlegel. Nem töpreng azon, hogy illik-e vagy sem pogány asszonyként egy zsidó férfit megszólítani. Nem hagyja magát a környeztet által elnémíttatni. Egyszerűen megy ahhoz, kiált az után, akiről tudja, hogy hatalma van a betegség felett is. Jézus ezt a merészséget, ezt a környezettel nem törődő bátorságot nevezi hitnek. A hit ma is ezt jelenti, hogy nem a körülmények szorítása, hanem Jézus Krisztus ereje és hatalma határoz meg.

Szerda

Járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk. Zsolt 86,5 (Zsid 4,16; Mt 6,16–21; 5Móz 19,1–13) Minden életszakaszba krízisen keresztül érkezünk. A fejlődés része ez. A krízist túl kell élni, de nem mindegy, hogyan. A krízisben szükségünk van segítségre. Támogatásra, elfogadó, megbocsátó szeretetre. Hitünk fejlődésének is része a krízis. Az utolsó akkor éljük át, amikor el kell mennünk ebből a világból. Ezen a krízisen is Jézus vezet át. Ő ölel körül – ahogy korábban is – megbocsátó, irgalmas, kegyelmes – örökkelvő szeretetével.

Csütörtök

Te voltál az, akinek én szolgáltam vétkeid miatt, te voltál az, akiért fáradotam búneid miatt. Én, én vagyok az, aki eltörlöm álnokságodat önmagamért, és vétkeidre többé nem emlékezem. Ézs 43,24b–25 (Róm 4,25; Zak 7,2–13; 5Móz 14,6–22) Egy életlen keresztül próbáljuk helyrehozni azt, amit elrontottunk. A magunk erejéből és igyekezetéből csak foltozgatásra telik. Nem tudjuk a jövőt elterelni, az Istentől elszakadt életet Isten-közelivé tenni. Egyedül Isten az, aki ezt megteheti. Ezt a helyrehozó, jövátévő, minden álnokságot eltörlő szeretetet nem lehet kierőszakolni, kiérdemelni, megvásárolni. Ez a szeretet Isten ajándéka, amely megjelent Jézus Krisztusban minden ember üdvösségére.

Péntek

Néped ezt mondja: Nem következetes az Úr! Pedig ő nem következetesek. Ez 33,17 (1Jn 1,9; Jn 8,21–30; 5Móz 26,1–15) Következetességet várunk el egymástól. Diák a tanártól, gyermek a szülőtől. Szükség van arra a biztonságérzetre, amelyet az teremt meg, hogy kiszámíthatóak a szavak és a tettek következményei. Istentől is elvárja az ember a következetességet. A bűnt büntesse, a jót jutalmazza. Az Isten következetessége, kiszámíthatósága azonban mást takar, mint amit mi elvárunk egymástól. Istent nem lehet irányítani, lekenyerezni, nem lehet őt számon kérni, sem elvárásokat támasztani vele szemben. Ezékiel próféta Isten következetességét az irgalomban határozza meg. Isten megbocsátó szeretettel fordul mindazok felé, akik felhagynak bűnös életükkel, és hozzáfordulnak segítségért.

Szombat

Jézus így válaszolt: „Senki sem mehet az Atyához, csakis én általam.” Jn 14,6 (Zsolt 118,28; Dán 5,1–7.17–30; 5Móz 30,11–20) Sokféle utat járunk végig életünk során. Vannak kitaposottak és már-már járhatatlanok. Egyenesek és kanyarokkal tarkítottak. Van út, amely zsákutcába, és van, amelyik célhoz vezet. Jézus az út. Ő nemcsak utat mutat, hanem maga válik úttá. Kitaposott, járható, hazafelé vezető úttá. Jézussal biztos cél felé haladunk. Vele megtalálható és elérhető az elveszített atyai ház. Jézusban már itt a földön, a nagy találkozásra várva, az otthon melegéből élhetünk.

■ BARANYAYNÉ ROHN ERZSÉBET

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 14-étől február 21-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
20.00 / HBO <i>Valkűr</i> (amerikai–német filmdráma, 2008) (121') Az afrikai fronton szerzett súlyos sebesüléseiből felépülő Claus von Stauffenberg ezredes tudja: a második világháború kimenetele nem kétséges. Csak idő kérdése Németország veresége, amelynek sorsa egy örült kezében van. Kapcsolatba kerül összeesküvők egy csoportjával, majd kidolgozza a Valkűr fedőnevű hadműveletet, melynek célja a hatalom átvétele, kulcsponjtja pedig a Führe meggyilkolása. Egy vértanú fordulat azonban felborítja az aprólékosan kitervelt akciót, a résztvevőknek rögtönözniük kell.	8.30 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> (26') A nagyenyedi református kollégium 10.00 / Torony Rádió (Békes) <i>Lelki szász</i> Evangélikus féléóra 12.05 / Bartók rádió <i>A Dán Nemzeti Énekegyüttes hangversenye</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház féléórása 21.30 / m1 <i>Állatfarm</i> (amerikai animációs film, 1999) (88') 23.50 / Duna Tv <i>Múlt idő '89</i> (magyar dokumentumfilmsorozat, 2010) (26') A faszori gimnázium újraindulása	5.20 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i> 15.00 / Duna Tv <i>A fenséges Velence</i> (francia ismeretterjesztő film, 2008) (52') 17.05 / PAX <i>Neked szabot fehér ruha - Az érintett ruhaszegély</i> A Zákus Médiacentrum evangélicizációs műsora 20.00 / Duna Tv <i>Velencei karnevál</i> (francia–olasz zenés dráma, 1989) (107') 20.30 / Kossuth rádió <i>Kultúrkör</i> 22.00 / HBO <i>Tíz elveszett év</i> (amerikai filmdráma, 1999) (105') 22.45 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Thomas Zehetmair Pagani-caprice-okat hegedül	10.40 / m2 <i>Századfordító magyarok</i> Márai Sándor (1900–1989) 15.10 / PAX <i>Mit ér az ember, ha...</i> (portréfilm) (40') Szokolay Sándor zeneszerző 16.05 / Hír Tv <i>Ősök tere</i> 20. századi magyar történelem – jelen időben 19.40 / M. Katolikus Rádió <i>Gospelkrónika</i> 20.00 / Duna Tv <i>Az aranyember</i> (magyar kalandfilm, 1962) (107') 21.30 / m1 <i>Téli olimpia 2010 – Vancouver</i> Élő közvetítés 0.25 / Duna Tv <i>Európa koncert 2006 – Prága</i> (német koncertfilm, 2006) (98')
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
5.35 / Duna II. Autonomía <i>Nihil Sine Deo – Semmit Isten nélkül</i> (magyar dokumentumfilm, 2009) (60') 13.40 / Bartók rádió <i>XX. miskolci nemzetközi kamarakórus-fesztivál 2009</i> Gregorián dallamok 14.40 / m2 <i>Világörökségünk</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2003) (27') A Hortobágy 15.06 / Hír Tv <i>Sorsod Borsod</i> (magyar dokumentumfilm, 2009) (54') 19.40 / Kossuth rádió <i>Zeneképzület</i> Négykezes zongoraművek 20.45 / PAX <i>Kerékpártúra egyháztörténeti utakon</i> (útifilm) Beszélő kövek, Mint a folyó mellé ültetett fa	5.20 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i> 11.05 / Kossuth rádió <i>A Hely</i> (riportműsor) 13.50 / m2 <i>Másfél milliő lépés Magyarországon</i> (magyar dokumentumfilmsorozat, 1980) (40') A Balaton-felvidéken 18.40 / Bartók rádió <i>A néphagyomány zenész mesterei</i> 19.35 / Bartók rádió <i>A Budafoki Dohányi Ernő Szimfonikus Zenekar hangversenye</i> Mozart: Rekviem K. 626. Lloyd Webber: Rekvium 22.45 / Filmmuzeum <i>Vízcepppek a forró kővön</i> (francia filmdráma, 1999) (90')	10.05 / Duna II. Autonomía <i>Lyukasóra</i> (irodalmi műsor) 12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> (26') Csuka Tamásné, a Váci Fegyház és Börtön református lelkészénője 12.54 / Bartók rádió <i>Haydn: A Megváltó utolsó hét szava a keresztfán</i> 13.00 / Lánchíd Rádió <i>Hittel és gitárral</i> Keresztyény kortárs zenék 15.15 / PAX <i>Családi magazin</i> Családi asztal 18.40 / Kossuth rádió <i>Rendszerváltóztatók – húsz év után</i> 23.20 / Duna Tv <i>Hallam Foe</i> (angol filmdráma, 2007) (95')	10.00 / m1 <i>Református magazin</i> 10.25 / m1 <i>Baptista ifjúsági műsor</i> 12.01 / m2 <i>Engedjétek hozzám...</i> (magyar dokumentumfilm, 2000) (28') 12.02 / Duna II. Autonomía <i>Református istentisztelet közvetítése a felvidéki Diósfőregpatonyból.</i> Igét hirdet: Vámos Béla lelkész 12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó) (26') 14.00 / Bartók rádió <i>Kritikus füll</i> Haydn: A teremtés 16.35 / m2 <i>Hitvallók és ügynökök</i> (magyar dokumentumfilm, 2009) (25') Emberhalászok

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusselet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).

Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com).

Rovatvezetők: Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba zánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

